

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

**BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE**

Канцеларија парламентарног
војног повјереника БиХ

Ured parlamentarnog
vojnog povjerenika BiH

OFFICE OF PARLIAMENTARY
MILITARY COMMISSIONER OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Број:
Сарајево, 27.2.2015.

**ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ
ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ЗА 2014. ГОДИНУ**

САДРЖАЈ

1. УВОДНА РИЈЕЧ ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ	4
2. СТАЊЕ ЉУДСКИХ ПРАВА И СЛОБОДА ВОЈНИХ ЛИЦА И КАДЕТА У ОРУЖАНИМ СНАГАМА БиХ И МИНИСТАРСТВУ ОДБРАНЕ БиХ	5
2.1. Поступање по притужбама	5
2.1.1. Притужбе које се односе на поступак унапређења и постављења професионалних војних лица	7
2.1.2. Притужбе које се односе на положај професионалних војних лица ангажованих на пословима ремонта и одржавања муниције у ТРОМ-у Добој. 9	
2.1.3. Притужбе у вези с остваривањем права на летачки додатак.....	10
2.1.4. Притужбе у погледу положаја и статуса жена у Оружаним снагама БиХ	12
2.1.5. Притужбе на услове боравка и рада припадника Оружаних снага БиХ, посебно на неперспективним локацијама.....	13
2.1.6. Анализа припремљености Министарства одбране БиХ и Оружаних снага БиХ на репатријацију професионалних војних лица ангажованих у мировним мисијама.....	15
2.1.7. Притужбе у вези с примјеном Одлуке о обиљежавању значајних датума у вјерским календарима у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ.....	16
2.1.8. Притужбе на статус и положај подофицира у Оружаним снагама БиХ.....	19
2.1.9. Притужбе на одредбе Правила службе у Оружаним снагама БиХ.....	20
2.1.10. Остала питања - појединачни специфични случајеви.....	21
3. УСЛОВИ ЖИВОТА И РАДА У КАСАРНАМА ОРУЖАНИХ СНАГА БиХ.....	25
3.1. Ненајављена посјета касарни "Жарко Згоњанин", Приједор	25
3.2. Најављена посјета Команди подршке и Команди за управљање персоналом Оружаних снага БиХ, Бања Лука.....	26
3.3. Најављена посјета 6. пјешадијској бригади Оружаних снага БиХ, Бања Лука.....	27
3.4. Најављена посјета 3. пјешадијском (Република Српска) пуку Оружаних снага БиХ.....	28
3.5. Најављена посјета Команди за обуку и доктрину Оружаних снага БиХ, Травник.....	29
3.6. Најављена посјета 4. пјешадијској бригади Оружаних снага БиХ.....	30
3.6.1. Посјета 8. ротацији за учешће у Мисији пост ИСАФ у Авганистану, Ливач.....	31
3.6.2. Посјета команди 4. пјешадијске бригаде у Чапљини.....	31
3.6.3. Посјета команди 2. батаљона 4. пјешадијске бригаде у Билећи.....	32
3.7. Ненајављена посјета 3. батаљону 6. пјешадијске бригаде Оружаних снага БиХ, Орашје.....	33

4. ПРОЦЈЕНА СТАЊА ЉУДСКИХ ПРАВА И ПРЕПОРУКЕ ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ ЗА ОТКЛАЊАЊЕ УЧЕНИХ НЕДОСТАКА.....	35
5. САРАДЊА ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ С ДРУГИМ ИНСТИТУЦИЈАМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА.....	38
6. ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ КАНЦЕЛАРИЈЕ ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ У 2014. ГОДИНИ.....	39

1. УВОДНА РИЈЕЧ ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ

У складу са чланом 5. ставом (1) Закона о парламентарном војном повјеренику БиХ ("Службени гласник БиХ", број 51/09), парламентарни војни повјереник БиХ (у даљем тексту: војни повјереник) подноси Парламентарној скупштини БиХ Извјештај о раду парламентарног војног повјереника БиХ за 2014. годину (у даљем тексту: Извјештај о раду).

Правни оквир дјеловања војног повјереника дефинисан је чланом 1. став (3) Закона о парламентарном војном повјеренику БиХ ("Службени гласник БиХ", број 51/09), у којем је наведено:

На сва питања организације и управљања те друга питања значајна за рад војног повјереника чија је позиција успостављена овим законом и односа према правним и физичким лицима, у мјери у којој нису прописана овим законом, примјењују се Закон о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине и Закон о управи.

Сходно цитираној одредби, правни оквир дјеловања војног повјереника чине:

- a) Закон о парламентарном војном повјеренику БиХ ("Службени гласник БиХ", број 51/09),
- b) Закон о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12 и 6/13),
- c) Закон о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02 и 102/09),
- d) Пословник о раду парламентарног војног повјереника Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 8/10).

Кроз поступке и истраге спровођене по притужбама припадника Оружаних снага БиХ у 2014. години, потом по упутству Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ (у даљем тексту: Заједничка комисија), као и на основу сазнања војног повјереника, и у извјештајном периоду уложени су напори у афирмацији и заштити људских права професионалних војних лица и кадета у Оружаним снагама БиХ.

Основни постулати дјеловања војног повјереника су: законитост, правичност, транспарентност, ефикасност, као и брзо реаговање на заштиту људских права. Све наведено допринијело је да институција ужива велико повјерење код самих подносиоца притужби. Осим наведеног, посјете војног повјереника локацијама Оружаних снага БиХ те упознавање надлежних о стању људских права на терену пружа наду да ће се глас "грађана у униформи" чути и мимо строгог хијерархијског ланца командовања. Битан елемент подршке без којег би било отежано извођење активности из надлежности војног повјереника јесте и став који је Заједничка комисија заузела у вези с радом војног повјереника.

У овом извјештају о раду најприје ће бити приказано стање људских права припадника Оружаних снага БиХ, уз навођење кључних проблема и статистичког прегледа притужби. Потом ће бити описани услови живота и рада у касарнама и јединицама Оружаних снага БиХ а које је војни повјереник утврдио на основу обављених најављених и ненајављених посјета. У Извјештају о раду наведена је и врло добра сарадња војног повјереника с наведеним организацијама и институцијама. Након тога, истакнут је преглед осталих активности Канцеларије војног повјереника. У посљедњем дијелу Извјештаја о раду дат је преглед основних препорука, ставова, запажања и иницијатива за побољшање стања људских права, а које је војни повјереник издао Министарству одбране Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Министарство одбране) и Заједничком штабу Оружаних снага БиХ (у даљем тексту: Заједнички штаб).

2. СТАЊЕ ЉУДСКИХ ПРАВА И СЛОБОДА ВОЈНИХ ЛИЦА И КАДЕТА У ОРУЖАНИМ СНАГАМА БиХ И МИНИСТАРСТВУ ОДБРАНЕ БиХ

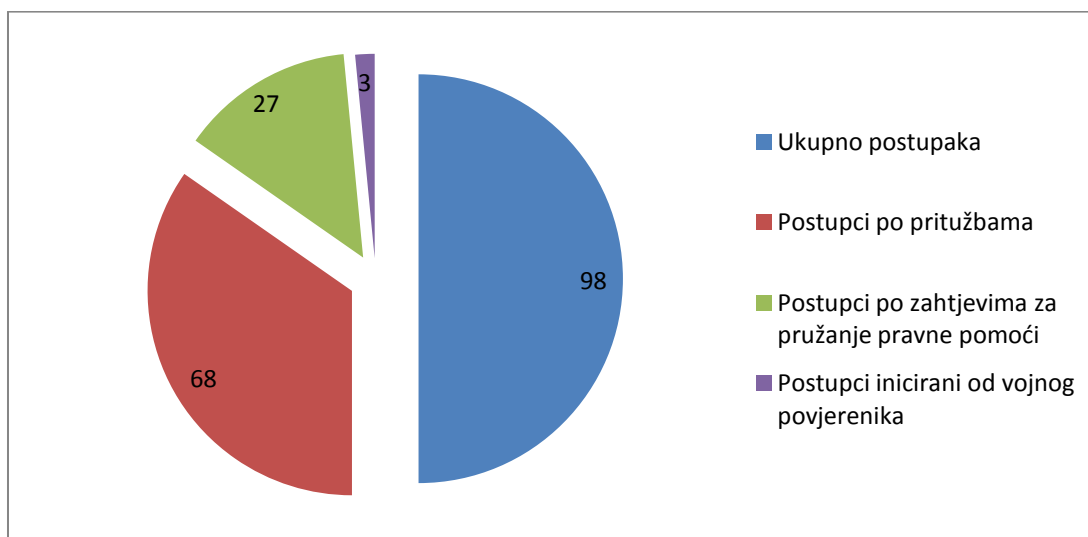
2.1. Поступање по притужбама

Активност војног повјереника у овом сегменту може се подијелити на поступање по притужбама, те пружање правне помоћи. Наиме, у 2014. години имамо тренд смањења броја притужби, што је условљено смањењем броја унапређења, односно прекатегоризације, као и отпуста професионалних војних лица у Министарству одбране БиХ, а што су били главни разлози незадовољства и подношења притужби професионалних војних лица.

С друге стране, области које су биле третиране овим притужбама су разнолике и у односу на претходне године, када су биле груписане на тачно одређене појаве, у 2014. години подједанко су биле усмјерене на све сегменте живота и рада припадника Оружаних снага БиХ, односно на остваривање права и испуњавање обавеза кадета и професионалних војних лица.

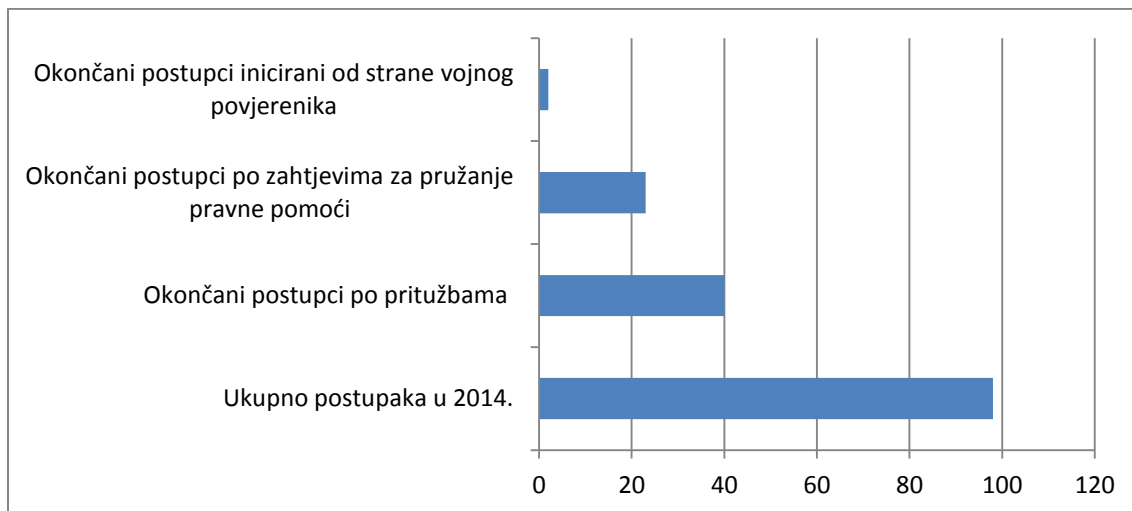
Међутим, истовремено је повећана појава тражења различитих видова правне помоћи који су се кретали од тумачења појединих норми, начина регулисања одређених питања, до појашњења поступака у којима су професионална војна лица били судионици. У оквиру ових захтјева обрађиване су и двије иницијативе за анализу усклађености прописа Министарства одбране БиХ с важећим позитвно-правним прописима Босне и Херцеговине.

Тако је током 2014. године војни повјереник поступао у 98 предмета, од који је 68 поступака по притужбама, 27 поступака по захтјевима за пружање правне помоћи, те три поступка иницирана од војног повјереника на основу сазнања или анонимних пријава у ситуацији када је постојала основана сумња да се одређеној групи професионалних војних лица крше људска права или ограничавају слободе. Преглед поступака вођених у Канцеларији војног повјереника током 2014. године дат је у Табели 1.

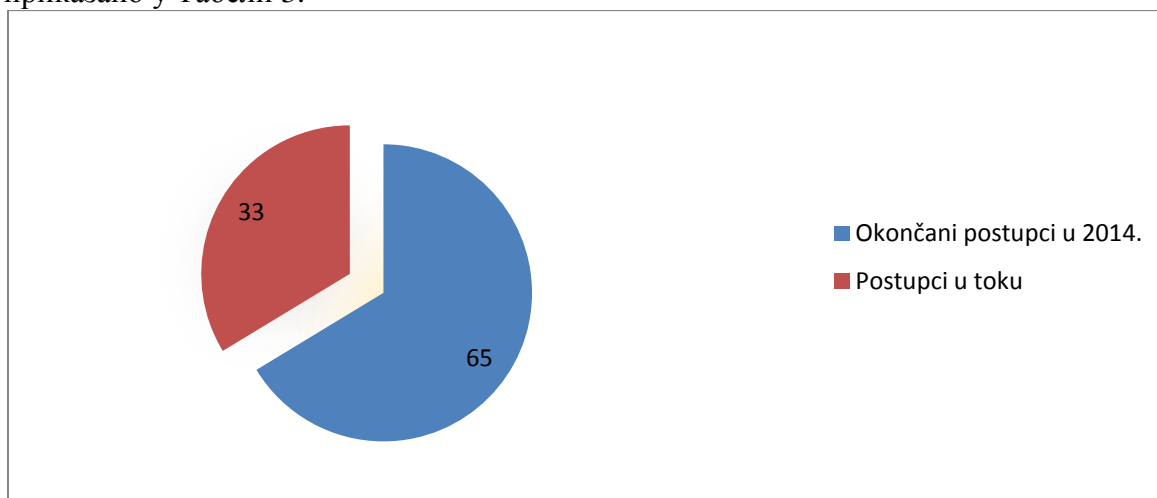
Табела 1. Преглед поступака вођених у Канцеларији војног повјереника током 2014. године

У извјештајном периоду поступци по притужбама окончани су у 40 предмета, по захтјевима за пружање правне помоћи окончана су 23 поступка, док су поступци иницирани од војног повјереника окончани у два предмета. Преглед окончаних поступака по областима дајемо у Табели 2.

Табела 2. Преглед окончаних поступака у 2014. години, исказани по областима

Дакле, од укупно 98 покренутих поступака у Канцеларији војног повјереника у току 2014. године окончано је 65, док се у 33 предмета поступак и даље води, како је приказано у Табели 3.

Табела 3. Укупан преглед окончаних поступака у 2014. години.

Такође, у извјештајном периоду војни повјереник издао је три препоруке за поступање Министарства одбране БиХ и Оружаних снага БиХ, те низ ставова, обавјештења, упозорења, инструкција и запажања с циљем отклањања уочених недостатака.

Посебан сегмент рада војног повјереника је пријем и разговор с припадницима Министарства одбране БиХ и Оружаних снага БиХ. У 2014. години око 50 професионалних војних лица посјетило је Канцеларију војног повјереника тражећи помоћ у заштити својих права у склопу извршавања редовних обавеза и радних задатака. У ситуацијама у којима је према процјени војног повјереника требало примјенити институт посредовања, то је и учињено, што је такође резултирало

смањењем броја формалних притужби, јер су спорна питања ријешена на задовољство професионалних војних лица.

Током 2014. године области заступљене у притужбама по којима су се водили поступци, а које су се тежином и озбиљношћу издвојиле током истражних радњи, могу се класификовати као:

1. притужбе које се односе на поступак унапређења и постављења професионалних војних лица;
2. притужбе које се односе на положај професионалних војних лица ангажованих на пословима ремонта и одржавања муниције у ТРОМ-у Добој;
3. притужбе у вези с остваривањем права на летачки додатак;
4. притужбе у погледу положаја и статуса жена у Оружаним снагама БиХ;
5. притужбе на услове боравка и рада припадника Оружаних снага БиХ, посебно на неперспективним локацијама;
6. анализа припремљености Министарства одбране БиХ и Оружаних снага БиХ на репатријацију професионалних војних лица ангажованих у мировним мисијама;
7. притужбе у вези с примјеном одлука о обиљежавању значајних датума у вјерским календарима у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ;
8. притужбе на статус и положај подофицира у Оружаним снагама БиХ,
9. притужбе на одредбе Правила службе у Оружаним снагама БиХ,
10. остала питања - појединачни специфични случајеви.

2.1.1. Притужбе које се односе на поступак унапређења и постављења професионалних војних лица

Поступак унапређења професионалних војних лица регулисан је Законом о служби у Оружаним снагама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10 и 42/12) и Правилником о унапређењу професионалних војних лица у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ, број: 10-34-3-105-11/13 од 13. 05. 2013. године (у даљем тексту: Правилник о унапређењу), док је поступак постављења уређен Правилником о професионалном развоју и управљању каријером професионалних војних лица у Министарству одбране и Оружаним снагама БиХ, број: 10-02-3-3172/13 од 28. 08. 2013. године (у даљем тексту: Правилник о управљању каријером).

Од 01. 01. 2014. године поступак унапређења професионалних војних лица одвија се у складу с годишњим планом унапређења, бројем и структуром чинова за унапређење. Министар одбране БиХ, на основу приједлога начелника Заједничког штаба ОСБиХ, доноси годишњи план унапређења којим се прописује број и структура чинова за унапређење у оквиру сваког рода и службе.¹

Досадашње активности војног повјереника, те препоруке које су издате у вези с предметним питањем, у значајној мјери су допринијеле квалитетнијем уређењу ове области. Наиме, за разлику од ранијих година, током 2014. године није донесен нови правилник о унапређењу, што је велики искорак за Министарство одбране БиХ у погледу успостављања јасних критеријума на дугорочнијој основи.

---

¹ Члан 36. и 44. Правилника о унапређењу.

Међутим, и даље није у потпуности примијењен члан 35. став (4) Правилника о унапређењу, у којем је наведено да комисије, на основу коначних ранг-листи и годишњег плана унапређења према чиновима, родовима и службама, израђују приједлог унапређења у виши чин официра и подофицира на начин да предлажу за унапређење она професионална војна лица која заузимају највише рангирану позицију у оквиру одобреног броја чинова за унапређење из рода или службе којој припадају. Наиме, и даље је евидентна појава да се за унапређење не кандидују најбољи у оквиру рода или службе. Посебно забрињава појава манипулације у погледу додјеливања допунског ВЕС-а², што се огледа у томе да се лицима која личним ВЕС-ом не испуњавају услове за унапређење или постављење на одређено формацијско мјесто, при чему се лични или допунски ВЕС морају подударати са ВЕС-ом формацијског мјеста, додјељује или мијења допунски ВЕС, чиме се фаворизују у односу на лица која већ испуњавају услове за напредовање у каријери.

С друге стране, манипулација допунским ВЕС-ом огледа се и у одуговлачењу његовог додјеливања лицима која су за то стекла услове, како не би била унапријеђена. Један од примјера за то је и Г.Ф., који је аплицирао за допунски ВЕС 25. 06. 2014. године, међутим на захтјев му није одговорено у законском року, па његово унапређење у септембру 2014. године није ни разматрано зато што му се допунски ВЕС не поклапа са формацијским. Допунски ВЕС који се поклапа са формацијским ВЕС-ом на мјесту на које би могао бити унапријеђен додијељен му је тек по окончању процеса унапређења, при чему би, да је овај ВЕС добио у складу са законским роковима од дана подношења захтјева, био унапријеђен у виши чин.

Војни повјереник ће и у наредном периоду пратити процес унапређења који због свог значаја за професионална војна лица највише и изазива пажњу свих учесника у овом процесу.

Што се тиче постављења официра, подофицира и војника, у члану 30. Правилника о управљању каријером наведено је:

- (1) Постављење официра и подофицира врши се по приоритету Заједничког штаба ОСБиХ, а на основу ранг-листа за постављење које води Заједнички штаб ОСБиХ.
- (2) Постављење војника врши се по приоритету Заједничког штаба ОСБиХ, гдје, по потреби, треба тражити приједлог комаданта јединица бригада ранга батаљона бригаде, њој равне или више команде.
- (3) На основу приоритета из става (1) овог члана врши се постављење најбоље ранжираних кандидата.

Надаље, у члану 31. став (2) наведено Правилника прописано је да се ранг-листе за постављење воде континуирано, а у оквиру каријерне групе, чина и ВЕС-а, водећи рачуна о националној заступљености.

Правилник о управљању каријером на добар начин регулише професионални развој појединаца и даје основ да се заиста најбољи у оквиру рода или службе постављају на адекватна мјеста. **Међутим, то у потпуности није заживјело у пракси, па имамо појаву да се на одређену позицију поставља особа која је рангирана као 17. на ранг-листи, док се прворанжирани заобилази. Посебан случај имамо у предмету број: УП1-05/3-50-17-1-32/14 у којем је утврђено да је Н.М. постављен на**

---

² Војно-евиденциона специјалност (ВЕС). Термин који се користи за одређивање групе формацијских дужности које захтијевају уско повезана искуства и знања (способности). Војно лице које је оспособљено за обављање послова на једној дужности у оквиру неке војно-евиденцијалне специјалности може радити и на другој дужности која не захтијева додатна знања и вјештине (члан 3. став (2) Правилника о систему класификације војних лица у Оружаним снагама БиХ, број: 13-02-3-1619/10 од 01. 04. 2010. године).

формацијско мјесто за које не испуњава услове ни према личном нити према допунском ВЕС-у, те као такав није могао бити ни рангиран у оквиру ранг-листе за то формацијско мјесто.

2.1.2. Притужбе које се односе на положај професионалних војних лица ангажованих на пословима ремонта и одржавања муниције у ТРОМ-у Добој

Изводећи истражне радње у овој области³, а у складу са чланом 12. тачка д) и чланом 23. став (2) Пословника о раду парламентарног војног повјереника Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Пословник), те користећи се правом које му даје члан 26. став (2) и члан 32. став (2) Пословника, војни повјереник изразио је забринутост и упознао надлежне у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ с претпоставком о могућем колективном кршењу људских права у Оружаним снагама БиХ.

На основу иницијативе војног повјереника, усмјерене на рјешавање ове потенцијалне пријетње кршењу људских права у Оружаним снагама БиХ, Министарство одбране БиХ формирало је комисију за рјешавање овог питања.

Међутим, и током 2014. године Канцеларији војног повјереника обраћала су се лица ангажована на пословима ремонта и одржавања муниције у ТРОМ-у Добоју, с обзиром да Министарство одбране БиХ није извршило преузету обавезу с циљем коначног рјешавања овог питања.

С обзиром да је Министарство одбране БиХ актима број: 10-34-1-2062/13 од 20. 05. 2013. и број: 10-34-1-2062-1/13 од 19. 07. 2013. године извијестило Канцеларију парламентарног војног повјереника да је формирана комисија за сагледавање стања у ТРОМ-у Добој, те да им је за достављање коначног извјештаја потребно више времена, војни повјереник је 03. 04. 2014. поново упутио захтјев за достављање овог извјештаја. Наиме, с обзиром да је формирана комисија имала скоро годину да прикупи и анализира све релевантне информације, војни повјереник је сматрао да је имала довољно времена да уради квалитетну елаборацију свог рада.

---

³ Суштина запримљених притужби у вези с овим питањем огледала се у чињеници да су послови и задаци припадника Оружаних снага БиХ на овој локацији Одлуком о посебним додацима на плату за професионална војна лица у Министарству одбране и Оружаним снагама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 213/08) (у даљем тексту: Одлука) погрешно сврстани под члан 8. ове одлуке. Наиме, чланом 8. Одлуке додијељен им је додатак на плату у износу од 10% основнице за обрачун плате, док би према наводима из притужбе њихов опис послова и задатака требало да буде подведен под члан 6. Одлуке, те би им, у складу с тим, припадао додатак на плату у износу од 100% основнице за обрачун плате. Такође, подносилац притужбе нагласио је да би припадницима ове јединице, с обзиром на опасности с којима се сусрећу у свакодневном извршавању задатака уништавања несигурне и нестабилне муниције, требало бити осигурано право на животно осигурање, те бенифицирани радни стаж за цивилна лица која обављају послове на уништењу муниције и минско-експлозивних средстава(МиМЕС). Такође, војни повјереник је на 12. страници Извјештаја о раду за 2010. годину, те на стр. 6. и 7. Извјештаја о раду за 2013. годину, нагласио овај проблем и истакао да професионална војна лица раде на пословима опасним не само по здравље него и живот.

У свом одговору број: 10-34-1-405-4/14 од 08. 04. 2014. године, Министарство одбране БиХ доставило је информацију да је Радна група за израду приједлога измјене Одлуке Савјета министара БиХ о посебним додацима на плату за професионална војна лица у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ израдила Преднацрт одлуке који је достављен свим организационим јединицама Министарства одбране БиХ и Оружаних снага БиХ на изјашњење и сугестије.

Најзначајнија одредба овог Преднацрта одлуке, а у вези с предметним питањем, садржана је у члану 7, који је насловљен - Додатак за припаднике Радионице за одржавање и уништавање МиМЕС-а.

Цијенећи рјешавање овог питања изузетно важним, војни повјереник ће пратити даљи рад на корекцијама наведеног подзаконског акта, те рад Министарства одбране БиХ у правцу побољшања услова рада и статуса припадника Радионице за одржавање и уништавање МиМЕС-а чији је допринос на делаборацији и уништавању неперспективне муниције препознат и у међународним оквирима.

2.1.3. Притужбе у вези с остваривањем права на летачки додатак

Припадници Бригаде ваздушних снага и противваздушне одбране Оружаних снага БиХ поднијели су војном повјеренику притужбе у вези с њиховим захтјевом за остваривање права на летачки додатак након што им је престала професионална летачка служба у складу с одредбом члана 59. Правилника о војним летачима и летачкој служби у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ (у даљем тексту: Правилник).

Наиме, Министарство одбране је на исто или слично чињенично стање различито тумачило и примјењивало члан 59. Правилника према којем је одређеним лицима признало право на додатак, док другима није.

На инсистирање војног повјереника да се Правилник и његове одредбе морају једнако примјењивати на све припаднике Оружаних снага БиХ, Заједнички штаб Оружаних снага БиХ је актом број: 16-08-34-1-1258-2/13 од 31. 12. 2013, између осталог, доставио Мишљење Одјељења за опште и заједничке послове под насловом "Тумачење члана 59. Правилника о војним летачима и летачкој служби у МОБиХ и ОСБиХ".

У наведеном мишљењу је, између осталог, наведено:

1. Одредбом члана 59. наведеног правилника регулисана су права летача професионалног састава након престанка летачке службе. Међутим, члан 59. наведеног правилника није усклађен с Одлуком Савјета министара БиХ о посебним додацима на плату активних војних лица у МОБиХ и ОСБиХ, број 213/08 од 03. 12. 2008.
2. Сходно наведеном, члан 59. наведеног правилника не може се узимати као основ за обрачун наведене накнаде (...).

На основу оцјене појединачних доказа и свих доказа заједно, војни повјереник је 21. 03. 2014. Министарству одбране БиХ упутио Захтјев за преиспитивање одлуке у вези с примјеном члана 59. Правилника.

У поменутом акту војни повјереник је, између осталог, утврдио:

- у конкретним случајевима не може се тврдити да члан 59. Правилника није усклађен с Одлуком Савјета министара БиХ, јер он само предвиђа једну специфичну ситуацију за коју је Министарство одбране БиХ утврдило да је специфична за службу и као такву је нормирало. Одредба Правилника није у супротности с одредбом Одлуке него је само допуњава;

- Тумачење/Мишљење Одјељења за опште и заједничке послове Министарства одбране БиХ не производи никакву правну снагу, јер га је донио ненадлежни орган. Министар одбране БиХ донио је Правилник и он је једини овлашћен да тумачи и потпише тумачење правних прописа за које се укаже потреба да их је потребно додатно појаснити. Форма и процедура тумачења правног прописа је јасна и општепозната;
- Тумачење/Мишљење Одјељења за опште и заједничке послове Министарства одбране БиХ **не може дерогирати примјену члана 59.** Правилника по сили закона, с једне стране, јер такав поступак не познаје ни правна теорија нити правна пракса, а с друге стране, јер се измјена или престанак важења правне норме врши на начин и поступак како је правни акт и донесен. С обзиром да Правилник није у класичној супротности с Одлуком Савјета министара БиХ, за измјену или докидање члана 59. мора се приступити измјени Правилника, **до тада члан 59. дио је позитивних правних норми по којима Министарство одбране БиХ има да поступа и правилно одлучује;**
- **неприхватљива је чињеница да се у једном акту организационе јединице Министарства одбране БиХ тврди да се члан 59. Правилника не може примијенити, док с друге стране, министар одбране БиХ по том истом члану доноси рјешења.** Ако се овоме дода и чињеница да већ постоје лица која по овом истом члану и истом основу користе право на 50% утврђеног летачког додатка, онда, **осим правне недоследности у примјени норме, имамо и појаву различитог тумачења услова за њену примјену, што у коначници доводи до дискриминације.**

На основу наведеног, војни повјереник издао је **препоруке** за поступање Министарству одбране БиХ, и то:

1. Војни повјереник позива Министарство одбране БиХ да преиспита донесене одлуке и поступи у духу добре намјере према подносиоцу захтјева.
2. Војни повјереник позива Министарство одбране БиХ да према Н. Б. и И. М. примијени члан 59. Правилника на исти начин како је учињено и у другим случајевима.
3. Војни повјереник позива Министарство одбране БиХ да, ако сматра потребним, приступи измјени Правилника на начин како је то предвиђено позитивним законодавством Босне и Херцеговине. У том случају промјена, као и правне посљедице, дјеловаће за будуће *ex tunc*. До тренутка измјене Правилника на сва професионална војна лица има се примијенити члан 59. Правилника једнако и под истим условима.

Поступајући по наведеној препоруци војног повјереника Министарство одбране БиХ је, између осталог, извијестило војног повјереника да је донесен Правилник о измјени Правилника о војним летачима и летачкој служби у Министарству одбране и Оружаним снагама Босне и Херцеговине којим се укида члан 59. с даном 10. 04. 2014. године.

Међутим, анализом овог подзаконског акта војни повјереник утврдио је да он није донесен у складу са чланом 47. Јединствених правила за израду правних прописа у институцијама Босне и Херцеговине, те да се у члану 1. Правилника о измјени Правилника врши измјена Правилника о војним летачима и летачкој служби у Министарству одбране и Оружаним снагама Босне и Херцеговине број: 13-02-3-1626/10 од 01. 04. 2010, што је с аспекта примјене и важности правних прописа непостојећи правни акт.

Наиме, Правилник о војним летачима и летачкој служби у Министарству одбране и Оружаним снагама Босне и Херцеговине објављен је у "Службеном гласнику БиХ", број 96/10, и у складу с правном праксом при изради прописа једини релеватни извор на

који се може позивати при примјени овог правилника је "Службени гласник БиХ". Исто правило нарочито важи при измјени прописа, који се мора мијењати на начин и према поступку којим је донесен, те се слиједом тога и измјене морају објавити у "Службеном гласнику БиХ" за рад правне досљедности и правне сигурности.

Војни повјереник са жаљењем мора констатовати да се понавља случај из 2010. године, што је обрађено Препоруком војног повјереника БиХ број: 05/3-50-2-5-69/10 и 05/3-50-2-5-89/10 од 22.10.2010, након чега је Министарство одбране БиХ објавило 12 подзаконских аката у "Службеном гласнику БиХ", међу којима и предметни правилник. Војни повјереник посебно наглашава чињеницу да се постојећи прописи у позитивном законодавству морају поштовати док су на снази. Процедуре прописане тим нормама, као и права која професионална војна лица имају не смију се докинути без законског основа, а посебно не властитим тумачењем и произвољном примјеном правних процедура на конкретан предмет.

Владавина права, право на доношење одлуке у разумном року, као и обавеза поштовања законом прописаних процедура само су нека од основних људских права, кад је ријеч о односу појединца с управом, односно администрацијом. Креирање амбијента правне сигурности наспрам права и обавеза припадника Министарства одбране БиХ и Оружаних снага БиХ морају бити императив руководству Министарства одбране БиХ које је овлашћено да доноси и мијења своје подзаконске акте према специфичним потребама службе.

2.1.4. Притужбе у погледу положаја и статуса жена у Оружаним снагама БиХ

Посебна област која је била предмет истраге војног повјереника током 2014. јесте питање статуса и положаја жена професионалних војних лица у Оружаним снагама БиХ. Наиме, војном повјеренику припаднице Оружаних снага БиХ обраћале су се због наводне дискриминације у погледу унапређења, услова живота, награда и похвала, те усавршавања у односу на колеге, припаднике Оружаних снага БиХ. У овим притужбама посебно је наглашаван статус трудница и мајки које имају дјецу до седам година.

Спроведећи истрагу у овој области, војни повјереник утврдио је да је број припадница Оружаних снага БиХ које се унапређује недовољан. Тако је у чину официра 2010. године унапријеђено 167 припадника и само једна припадница Оружаних снага БиХ, док је у чину подофицира унапријеђено 48 припадника и двије припаднице, што укупно за 2010. годину износи 2,7% наспрам 0,9%.

Током 2011. године тај проценат се креће од 2,9% у односу 1,4 % у корист припадника, у 2012. је 2,3% у односу на 0,7%, те у 2013. години 2,9% наспрам 1,7%, а све у корист припадника Оружаних снага БиХ. Исти тренд настављен је и током 2014. године.

У вези с бројем припадница које су упућене на школовање и различите нивое усавршавања, а што је услов за унапређење, у периоду од 2010. до 2014 године на школовање и усавршавање упућено 1246 припадника и 56 припадница Оружаних снага БиХ.

Вриједна пажње је и чињеница да у Оружаним снагама БиХ није дефинисан статус **трудница** припадница Оружаних снага БиХ, те у склопу тога није дефинисано шта и

када трудна припадница Оружаних снага БиХ смије обављати у оквиру својих радних обавеза, да ли смије обављати стражару, и да ли смије одбити наредбу уколико сматра да то угрожава њу и њено дијете. Да се о овом питању врло мало води рачуна показује и чињеница да у Оружаним снагама БиХ нема и није предвиђена посебна униформа за труднице.⁴

Такође, **мајке, припаднице Оружаних снага БиХ** које имају дјецу до седам година, на одређени начин су у лошијем положају од осталих припадника Оружаних снага БиХ, јер у том периоду нису у могућности да похађају школе и курсеве, а који су битан предуслов за унапређење.

Војни повјереник наглашава да је током посјета касарнама и јединицама утврдио да услови боравка и рада припадница Оружаних снага БиХ још увијек нису на задовољавајућем нивоу, што се нарочито односи на мјеста гдје се обавља стражарска служба.

На крају, треба истаћи и значајан податак да је у посјети 8. ротацији (1. ротацији) за учешће у Мисији пост ИСАФ (одлучан одговор) у Авганистану и пет припадница Оружаних снага БиХ, што је до сада највећи број жена које учествују у једној ротацији, и војни повјереник цијени да је овим поступком 4. пјешадијска бригада дала изузетан допринос у правцу равноправности жена и значаја њихове улоге у Оружаним снагама БиХ.

2.1.5. Притужбе на услове боравка и рада припадника Оружаних снага БиХ, посебно на неперспективним локацијама

На основу обиласка касарни и јединица, те притужби професионалних војних лица, војни повјереник указује на чињеницу да Министарство одбране БиХ треба да посвети дужну пажњу кречењу објеката у којима су смјештене Оружане снаге БиХ, при чему се ово питање заправо, осим естетике, веже и за и одређену врсту дезинфекције простора. С обзиром да за ову намјену није потребно издвојити значајнија средства, не може се подвести под капитална улагања, већ је то питање редовног и то минималног одржавања, а активности Министарства одбране БиХ у овом правцу били би примјер поступања доброг домаћина. Војни повјереник сматра да је потребно извршити барем минималну санацију простора у којима бораве и раде професионална војна лица, при чему овом питању треба приступити плански и систематски. Свако позивање на неулагање у неперспективне локације није на мјесту, јер се кречење и стварање минимума услова за нормалан боравак и рад припадника Оружаних снага БиХ не може и не смије називати улагањима јер она то по својој сврси и карактеру нису. То је само минимум обезбјеђивања нормалних хигијенских и животних услова.

Тако је приликом обиласка складишта МиМЕС-а "Крчмарице" у Бањалуци војни повјереник констатовао следеће:

---

⁴ Примјер адекватног уређења ове области имамо у њемачким оружаним снагама у којима је питање положаја и статуса трудница у оружаним снагама регулисан посебним правилником у којем је јасно наведено шта и када трудница смије обављати, те у којим случајевима може одбити наредбу у случају злоупотребе од надређеног.

- учестали вандредни догађаји неовлашћеног уласка цивилних лица, отуђење-крађа (фeбруар, март, јуни 2014.године), што потврђују и извјештаји управе полиције МУП-а РС-а;
- недостаје од 800 до 1000 метара жичане ограде (ограђен простор),
- електричне инсталације су застарјеле и технички ризичне за употребу, што има посебну тежину јер се ради о складишту муниције сумњиве стабилности,
- стање објеката на локацији је **вeома лоше, посебно објекат за боравак страже,**
- просторија за смјештај и боравак жена војника је **неприхватљива и неусловна.**

У складу с наведеним, евидентираним проблемима и тешкоћама, војни повјереник је позвао Министарство одбране БиХ да у што краћем периоду, што се може окарактерисати и као потреба за "хитним" поступањем, предузме одређене активности, и то:

1. потребно је што прије урадити санацију кровних конструкција јер дјелимично прокишњавају, што може имати штетне посљедице за стабилност МиМЕС-а, а што представља општу опасност и за професионална војна лица на локацији и за грађане који су настањени у близини локације,
2. потребно је што прије урадити поправку и ставити у функцију жичану ограду ради спречавања уласка неовлашћених лица и евентуалног угрожавања безбједности складишта и људи,
3. треба покренути процедуру за уређење кухињско-трепезаријског блока и санитарно-хигијенског простора, као и осталих просторија у којима живе и раде припадници на локалитету "Крчмарице",
4. треба предузети све мјере за услован смјештај и боравак жена војника на поменутом локалитету,
5. треба предузети све мјере како би се обезбиједио минималан ниво хигијенско-здравствених услова као и превентивне мјере за опасност од уједа змија и осталих инсеката на локацији,
6. потребно је дорадити Елаборат стражарске службе с циљем функционалнијег рада стражарске службе.

Наведене тешкоће сталан су проблем у складиштима, објектима и локацијама Оружаних снага БиХ које имају категорију "неперспективних".

Сходно њиховом статусу, материјално-финансијска улагања у њих су минимална и недовољна, па су услови живота и рада припадника Оружаних снага БиХ на овим локацијама у великој мјери отежани.

Такође, као примјер отежаног рада припадника Оружаних снага БиХ износимо и случај стражарске службе у касарни "Сафет Хаџић" у Сарајеву. Наиме, војном повјеренику обратили су се родитељи војника распоређених на чуварској служби у касарни "Јајце", изражавајући забринутост за њихове животе. Наиме, у пријави су навели да су се "десили вeома опасни напади на те момке, при чему су им животи били угрожени... а један од таквих напада евидентирала је и цивилна и војна полиција." Такође, истакли су да су о немилим дешавањима били упознати сви у Заједничком штабу Оружаних снага БиХ, али да се по том питању ништа није предузимало у правцу заштите сигурности и живота младића распоређених на наведеном локалитету. Посебно су као проблем истакли чињеницу да је рад у овом објекту изузетно неуслован, те да у њему нема струје, воде, нити санитарног чвора.

Изражавајући забринутост због тешких навода у пријави, а цијенећи потребу хитног поступања Заједничког штаба Оружаних снага БиХ у правцу провјере ових навода, војни повјереник је затражио да му се у што краћем року доставе информацију о изнесеним тврдњама, те уколико су тачне, шта се предузело с циљем побољшања безбједности и заштите живота особља ангажованог на наведеном локалитету.

Заједнички штаб Оружаних снага БиХ је актом број: 16-05-50-476-5/14 од 04. 03. 2014. године обавијестио војног повјереника **да су наводи из пријаве тачни**, те да је ријеч о касарни "Сафет Хаџић" која је уврштена на листу непреспективних локација. Због чињенице да још увијек није ријешено питање предаје ове локације Влади Федерације БиХ, Оружане снаге БиХ обавезне су да је обезбјеђују чуварском службом са минималним бројем припадника Оружаних снага БиХ. Такође, у акту је наведено да су предузете и одређене мјере на заштити припадника чуварске службе и то тако да је извршена реорганизација самог начина извођења страже и чувања. Што се тиче навода у вези с условима рада у наведеном објекту, у акту Заједничког штаба Оружаних снага БиХ наведено је да ће с циљем заштите живота и здравља припадника ОСБиХ, уколико ово стање потраје дужи период, предузети мјере адекватног облика обезбјеђења повољнијег за људство и да ће поправити стање - услове за живот и рад припадника ангажованих на обезбјеђењу ове локације.

2.1.6. Анализа припремљености Министарства одбране БиХ и Оружаних снага БиХ на репатријацију професионалних војних лица ангажованих у мировним мисијама

У поступку пружања правне помоћи припаднику Оружаних снага БиХ, који је током ангажмана у мировној мисији у Авганистану доживио повреду због које је морао бити хитно оперисан, а након чега се морала извршити и хитна репатријација у Босну и Херцеговину, војни повјереник урадио је анализу припремљености Министарства одбране БиХ и Оружаних снага БиХ на репатријацију професионалних војних лица ангажованих у мировним мисијама.

На основу ове анализе, војни повјереник констатује да Министарство одбране БиХ и Заједнички штаб Оружаних снага БиХ нису успоставили јасно дефинисане процедуре о репатријацији професионалних војних лица која се налазе у мисијама подршке миру ван Босне и Херцеговине.

Забрињавајућа је чињеница да проходан систем комуникације људи у мисијама с одговорним лицима у Заједничком штабу и командама Оружаних снага БиХ није у потпуности успостављен, на што је војни повјереник указао у свом извјештају о посјети 4. ротацији Оружаних снага БиХ у операцији подршке миру ИСАФ у Исламској Републици Авганистан (15-24. 05. 2012).

Министарство одбране БиХ и Заједнички штаб Оружаних снага БиХ **треба да израде прецизан план** евакуације у случају повреде или несреће припадника Оружаних снага БиХ који се налазе у мисијама мира.

С обзиром да је у конкретном случају призната "повреда на послу". Министарство одбране БиХ обавезно је да примијени члан 37. став (1) Закона о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 88/05, 53/07, 59/09, 74/10 и 42/12), у којем је наведено да војно лице и након отпуштања из Оружаних снага има право на све облике здравствене заштите на терет Министарства одбране БиХ због

повреде или болести које је задобило за вријеме обављања службе у Оружаним снагама.

2.1.7. Притужбе у вези с примјеном Одлуке о обиљежавању значајних датума у вјерским календарима у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ

Замјеник министра одбране БиХ Живко Марјанац обратио се војном повјеренику за помоћ у погледу примјене Одлуке министра одбране БиХ о обиљежавању значајних датума у вјерским календарима у МОБиХ и ОСБиХ, број: 06-38-4691/13 од 31. 12. 2013, којом се, према његовом мишљењу, крше људска права лица која имају мјесто пребивалишта на територији Републике Српске на коришћење плаћених слободних дана за задовољавање вјерских, односно традицијских потреба.

У наведеном акту наглашено је неколико важних чињеница из законских и подзаконских рјешења којима се, према наводима доносиоца акта, оспоравају одредбе Одлуке о обиљежавању значајних датума у вјерским календарима у МОБиХ и ОСБиХ, број: 05-38-4691/13 од 31. 12. 2013. (у даљем тексту: Одлука), и Одлуке о измјени Одлуке о обиљежавању значајних датума у вјерским календарима у МОБиХ и ОСБиХ, број 06-38-461-1/13 од 03. 01. 2014. (у даљем тексту: Одлука о измјени Одлуке).

Имајући у виду обавезу поштовања и правилне примјене закона, као и обавезу поштовања хијерархије правних аката,⁵ војни повјереник је, поступајући у овом предмету, консултовао сљедеће правне акте:

- Закон о одбрани БиХ ("Службени гласник БиХ", број 88/05)
- Закон о служби у Оружаним снагама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10 и 42/12)
- Закон о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13 и 87/13)
- Закон о раду у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 26/04, 7/05, 48/05, 60/10 и 32/13)
- Закон о празницима Републике Српске (бр. 01-477/05, од 27. 07. 2005)
- Закон о празницима Републике Српске (бр. 01-583/07, од 30. 03. 2007)
- Одлука Савјета министара БиХ о начину и поступку остваривања права на накнаду за годишњи одмор и плаћено одсуство у институцијама Босне и Херцеговине, број: 234/08, од 29. 12. 2008.
- Одлука о обиљежавању значајних датума у вјерским календарима у МО и ОСБиХ, број: 05-38-4691/13, од 31. 12. 2013. (доносилац: Министарство одбране БиХ)
- Одлука о измјени Одлуке о обиљежавању значајних датума у вјерским календарима у МО и ОСБиХ, број 06-38-461-1/13, од 03. 01. 2014. (доносилац: Министарство одбране БиХ)
- Правилник о свечаностима и почастима 06-02-3-3578/10, од 04. 08. 2010.

---

⁵ **Хијерархија правних прописа** - изражава се као рангирање правних прописа на хијерархијској лествици права. Правни прописи разликују се по својој правној снази. Хијерархија међу правним прописима значи да је нижи акт подређен вишем акту и да мора с њим бити у сагласности.

- Правилник о утврђивању начина и критеријума за коришћење годишњег одмора и одсуства професионалних војних лица на служби у Оружаним снагама БиХ, број: 13-02-3-1628/10, од 01. 04. 2010.

Користећи се овлашћењима датим чланом 3. тачка б) Закона о парламентарном војном повјеренику БиХ („Службени гласник БиХ“, број 51/09), војни повјереник је, одлучујући у овом предмету, заузео сљедећи став и мишљење:

1. У преамбули Одлуке није наведен довољан правни основ за њено доношење. Тако се наводи члан 13. став (1) тачка г) Закона о одбрани БиХ⁶, као и члан 6. став (б) Закона о служби у Оружаним снагама БиХ⁷.
2. У преамбули Одлуке доносилац акта позива се на застарјеле правилнике. Тако су правни основ за доношење Одлуке члан 3. под. (1) тачка ц) Правилника о војним свечаностима и почастима у МОБиХ и ОСБиХ број 04-02-4050/06, од 28. 07. 2007, и члан 7. Правилника о утврђивању начина и критеријума за коришћење годишњег одмора и одсуства професионалних војних лица на служби у Оружаним снагама БиХ, број: 04-02-4056/06, од 28. 07. 2007.
Међутим, **оба наведена подзаконска акта стављена су ван снаге** доношењем каснијих, по принципу *lex posterior derogat legi priori* (каснији закон има предност над претходним законом). Тако су тренутно на снази (а били су на снази и у вријеме доношења Одлуке): Правилник о свечаностима и почастима број: 06-02-3-3578/10, од 04. 08. 2010, те Правилник о утврђивању начина и критеријума за коришћење годишњег одмора и одсуства професионалних војних лица на служби у Оружаним снагама БиХ, број: 13-02-3-1628/10, од 01. 04. 2010.⁸(у даљем тексту: Правилник о начину коришћења годишњег одмора и одсуства).
3. Одлуком о измјени Одлуке мијења се само правни основ за доношење Одлуке док све остале одредбе остају неизмијењене. При томе су преамбуле у основном тексту одлуке и Одлуке о измјени одлуке апсолутно различите и по извору и по позивању на чланове.⁹
4. Назив Одлуке је споран и није у складу с добром праксом доношења provedбеног прописа. Наиме, пропис би требало својим називом да упућује на садржај акта. Из назива овог акта произлази да се ради о начину обиљежавања вјерских празника у складу с вјерским календаром, а не о праву запосленика у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ на неку врсту одсуства с посла.

⁶ Наведена тачка нормира остале надлежности Министарства одбране БиХ.

⁷ Наведени члан нормира институт пукова у Оружаним снагама БиХ.

⁸ Наведени подзаконски акти достављени су Канцеларији војног повјереника почетком фебруара 2012. године и о томе постоји службена забиљешка датирана 27. 02. 2012.

⁹ У Одлуци о измјени и Одлуке у преамбули се позива на члан 61. Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02 и 102/09) којим је дефинирана позиција руководиоца управе, те члан 13 став (1) тачка ц) и став (2) Закона о одбрани БиХ ("Службени гласник БиХ", број 88/05) којим су дефинисане надлежности Министарства одбране БиХ.

5. Чланом 4. Одлуке искључује се обавеза запосленика прописана другим актом. Наиме, чланом 17. Правилника о начину коришћења годишњег одмора и одсуства нормирано је да запосленик за плаћено одсуство подноси посебан захтјев и надлежни орган издаје посебно рјешење, док је Одлуком искључено ово право.
6. Остаје нејасно из којих разлога је прописано Поглавље II Одлуке које носи назив "Вјерски аспекти". У овом дијелу Одлуке доносилац акта прописује обавезу руководиоца канцеларија вјерских служби да у одређеном року сачине и доставе значајне датуме за обиљежавање у вјерском календару. Логично би било да је ова обавеза вјерских службеника била установљена прије доношења ове одлуке, како би био постигнут циљ саме одлуке. Према тренутном стању, цијело поглавље Одлуке је сувишно и више се односи на протоколарно обиљежавање вјерских активности. **Та материја је већ регулисана другим актима (конкретно Правилником о свечаностима и почастима).**
7. **На овом мјесту треба истаћи и да је у наведеном акту, којим су тражени став и мишљење, консултован неважећи закон.** Наиме, доносилац акта наводи Закон о празницима Републике Српске број: 01-477/05, од 27. 07. 2005, при томе не узимајући у обзир да је донесен нови Закон о празницима Републике Српске, бр. 01-583/07, од 30. 03. 2007, објављен у "Службеном гласнику Републике Српске", број 43/07.¹⁰ **Такође, одредба члана 8. која је релевантна за ова предмет није прописана у ранијем, него у новом закону.**
8. Без потребе анализирања сваке појединачне одредбе наведених позитивних правних прописа које је консултовао, војни повјереник се задржава на констатацији да је неопходно примјењивати Одлуку Савјета министара БиХ, конкретно члан 5. став (2) наведеног акта који гласи:

Изузетно од одредаба става (1) овог члана, док Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине не донесе закон, државним празником, у смислу утврђивања права на накнаду, сматраће се празници утврђени ентитетским законима према мјесту пребивалишта запосленог.

9. У вези с наведеним, војни повјереник изражава сумњу у оправданост доношења Одлуке (а слиједом тога и Одлуке о измјени Одлуке) министра одбране БиХ у овој области.
10. Војни повјереник подсјећа на одредбу члана 16. Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине којим се прописује да је овлашћени доносилац подзаконских аката (о правима из радног односа) Савјет министара БиХ, а која гласи:

" Члан 16.

(Остала права из радног односа по основу плата и накнада)

---

¹⁰ Закон доступан на службеној веб-страници Народне скупштине Републике Српске:
www.narodnaskupstinars.net

Остала права из радног односа по основу плата и накнада припадници Оружаних снага БиХ остварују се у складу с одговарајућим одредбама Закона о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине, ако нису у супротности с одредбама овог закона, с тим да подзаконске акте у вези са остваривањем права доноси Савјет министара БиХ, на приједлог Министарства одбране БиХ."

Министарство одбране БиХ није предузело потребне активности на основу изнесених ставова војног повјереника, без обзира што су засновани на јасним и прецизним прописима који су на снази у Босни и Херцеговини. Замјеник министра одбране БиХ крајем 2014. године поново је затражио помоћ војног повјереника у вези с предметним питањем, при чему је у допису број: 03-38-4274/14 од 11.12.2014. посебно назначена селективна примјена поменуте одлуке у зависности од националности надређених у командама и јединицама.

2.1.8. Притужбе на статус и положај подофицира у Оружаним снагама БиХ

Током обиласка касарни и јединица Оружаних снага БиХ војном повјеренику највише су се обраћали подофицири износећи тврдње да њихов положај у погледу статуса и услова рада није на задовољавајућем нивоу и у складу с чињеницом да је управо ова групација окосница свих задатака који се извршавају у Оружаним снагама БиХ.

Посебно је наглашена оптерећеност људства на обезбјеђивању локације, а што за собом повлачи и питање новчаних примања за вријеме вршења стражарске службе, број радних сати на стражи и дневнице. Евидентно је да професионална војна лица имају ефективно више радних сати док обављају стражарску и чуварску службу, него што им се то приказује у системима евиденције на основу којих се врши обрачун плаће.

Наиме, додатак на плату се обрачунава према формацијском мјесту па сходно томе само та лица имају право на додатак за нпр. рад са опасним материјама, док остала лица, иако обављају стражарску службу и врше пребројавање муниције за неки дужи период, такав додатак немају, чиме се нарушава основни принцип закона о платама - иста плата за исти посао.

Такође, наглашен је и ниски коефицијент за обрачун плата у категорији подофицира, те изражен несразмјер између коефицијента за највећи чин у категорији подофицира и најнижи чин у категорији официра, при чему и једни и други, у доста случајева, обављају исте или сличне послове.¹¹

Иако реализација пријема цивилних лица са ВСС на основну официрску обуку има изузетне резултате, подофицири стављају примједбу на чињеницу да они, иако имају ВСС, не могу аплицирати на ове конкурсе, при чему стичу утисак да ће се њихова војничка каријера окончати у категорији подофицира.

На крају треба истаћи и чињеницу да је међу припадницима Оружаних снага БиХ изражена потреба за продужењем старосне границе за обављање дужности професионалног војног лица са 50 на 55 година за подофицире, и са 55 на 58 година за

---

¹¹ У члану 14. Закона о платама и накнадама у институцијама БиХ за највећи чин у категорији подофицира, заставник I класе, одређен је коефицијент од 1,52, док је за најнижи официрски чин, потпоручник, одређен коефицијент 1,90.

официре, чиме би се ријешо проблем у вези с пензионисањем према важећим ентитетским законима.

Такође, потреба за продужењем старосне границе, на што је војни повјереник у више наврата указивао и позивао Министарство одбране БиХ да припреми потребне анализе, постоји и за категорију деминера, те за нека уско специјализована занимања (као што је нпр. управљање тешким машинама, делаборација муниције и сл).

2.1.9. Притужбе на одредбе Правила службе у Оружаним снагама БиХ

Војном повјеренику су током 2014. године професионална војна лица подносила притужбе због одредбе тачке 12. "Правило службе Оружаних снага Босне и Херцеговине", број: 06-02-3-4958/12 којом је ношење браде дозвољено само за вјерске службенике, док остала професионална војна лица морају бити увијек обријана када су на служби и у униформи. Због непоштовања ове одредбе против појединаца је изрицана и дисциплинска мјера "ОПОМЕНА".

Подносиоци притужби су се у својим аргументима позивали на дискриминацију међу припадницима Оружаних снага БиХ, те на ускраћивање права на вјерске слободе и несметано испољавање вјерских осјећања.

Поступајући по овом, али и другим предметима с истим предметним питањем, војни повјереник утврдио је да подзаконски акт Министарства одбране БиХ "Правило службе Оружаних снага Босне и Херцеговине", број: 06-02-3-4958/12, у дијелу који се односи на остваривање вјерских права и слобода професионалних војних лица није у супротности с важећим законским и подзаконским актима у Босни и Херцеговини, и као такав обавезан је за све припаднике Оружаних снага БиХ.

Ову тврдњу војни повјереник заснива на чињеници да су ограничења постављена Правилима службе уско везана са специфичним условима вршења службе, при чему су сви припадници уласком у структуру Оружаних снага БиХ, као специфичну организацију, дали свој пристанак на овакав вид ограничења, а на основу чега је, због посебних услова рада, утврђен и посебан додатак на плату за професионална војна лица.

С обзиром да се у конкретном случају не ради о обавезном елементу практиковања исламске вјероисповијести (фарзу), војни повјереник нема надлежност да оспорава подзаконски акт Правила службе позивајући се на заштиту несметаног уживања вјерских права и слобода.

Што се тиче тврдње подносиоца притужбе да је оваква одредба дискриминирајућа, војни повјереник сматра да је она постављена наспрам специфичног обављања функција вјерских службеника с једне стране, те осталих професионалних лица с друге стране.

Војни повјереник није цијенио оправданост овакве одредбе, јер је то питање које је уско везано за рад вјерске службе у Министарству одбране БиХ и Оружаних снага БиХ, која је једина позвана да аргументовано изнесе став о оправданости овакве одредбе, односно да ли је она супротна основним принципима уживања вјерских права и слобода припадника исламске вјероисповијести у Оружаним снагама БиХ.

Због наведеног, војни повјереник је упутио допис Канцеларији војног муфтије позивајући га да, уколико то сматра оправданим, уз јасне аргументе покрене иницијативу за измјену тачке 12. Правила службе у сегменту ношења браде, у чему ће

имати подршку и помоћ војног повјереника, чија одређеност за подршку у раду вјерских служби није и неће бити упитна.

2.1.10. Остала питања - појединачни специфични случајеви

Предмет: УП1/05/3-50-17-1-28/14

Војник Е.А. обратио се војном повјеренику тражећи помоћ јер је дискриминиран приликом спровођења интерног конкурса за школовање на Војној академији Грчке за школску 2014/2015. Наиме, именовани није био у прилици да присуствује јавном тестирању које је, у склопу конкурсне процедуре, одржано 26. 08. 2014, будући да му је позив за то уручен тек 29. 08. 2014.

На основу спроведеног поступка у ком су прикупљене релевантне чињенице, војни повјереник утврдио је сљедеће:

1. војник Е. А. дискриминиран је у поступку реализације интерног конкурса за школовање на Војној академији Грчке за школску 2014/2015 јер на тестирање које је заказано и одржано 26. 08. 2014. није позван на начин као и остали учесници у поступку, већ му је позив уручен тек 29. 08. 2014. године,
2. надлежна комисија која је спроводила интерни конкурс није предузела све потребне мјере како би сви кандидати који су испуњавали услове интерног конкурса били благовремено обавијештени о мјесту и термину одржавања термина конкурса. Овим пропустом именовани је доведен у неравноправан положај у односу на остале апликанте на интерном конкурс, јер му није пружена могућност да равноправно учествује у процесу избора особа које ће бити упућене на школовање,
3. сходно наведеном, јасно је да је у овом поступку прекршен принцип једнаких могућности за све припаднике Оружаних снага БиХ, како је то прописано чланом 28. став (1) Закона о служби у Оружаним снагама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10 и 42/12), и то на штету војника Е. А.

С обзиром на утврђено, војни повјереник, у складу са чланом 4. тачка д) Закона о парламентарном војном повјеренику БиХ, Министарству одбране БиХ и Заједничком штабу Оружаних снага БиХ издаје сљедећу

ПРЕПОРУКУ

1. Потребно је да надлежна комисија за спровођење интерног конкурса за школовање на Војној академији Грчке за школску 2014/2015 организује накнадно тестирање војника Е. А., те да на основу резултата овог теста изврши поновно рангирање и предложи министру одбране БиХ листу особа за упућивање на школовање на Војној академији Грчке за школску 2014/2015.
2. Надлежна комисија за спровођење интерног конкурса обавезна је да узме у разматрање апликацију и резултате теста именованог с једнаком пажњом и објективним приступом као и у случају других апликаната.
3. Министарство одбране БиХ и заједнички штаб Оружаних снага БиХ дужни су да предузму мјере како би се међусобна комуникација између команди и јединица, те проток поште међу њима подигли на одговарајући ниво како би били спријечени овакви пропусти, нарочито када су рокови за уручење писмена кратки.

Министарство одбране БиХ је, актом број: 10-34-1-3811/14 од 27.10.2014. године, обавијестило војног повјереника да је реализовало наведену препоруку, те у је складу с њом организовано накнадно тестирање кандидата Е.А.

Предмет: УП1/05/3-50-17-1-1/14

Капетан О.Ј. поднио је притужбу војном повјеренику против пуковника Д. М. позивајући се на дискриминацију, омаловажавање, те злоупотребу командних овлашћења, наводећи појединачне случајеве са јасним чињеницама о поступцима пуковника Д. М. У својој притужби именовани је посебно истакао да је, 23.01.2013, поднио жалбу Генралном инспекторату, те да, иако је протекла скоро година, овај орган није одговорио по жалби.

С обзиром да се радило о позивању на дискриминацију, војни повјереник је актом број: УП1/05/3-50-17-1-1/14 од 09.01.2014. затражио од Генералног инспектората да достави информацију о спроведеној истрази и резултатима.

На основу прикупљених доказа и утврђених чинењеница, војни повјереник је у овом предмету констатовао сљедеће

1. наводи капетана О. Ј. изнесени у притужби су дјелимично основани, што је потврдио и Генерални инспекторат Министарства одбране БиХ својим актом број: 05-03-32-1-19-2/14 од 30.04.2014. године,
2. с обзиром да су се наводи у притужби односили на дискриминацију, омаловажавање, те злоупотребу командних овлашћења, војни повјереник је са дужном пажњом пратио рад Генералног инспектората у овом предмету инсистирајући на професионализму и налазима на основу чињеница,
3. како је подносилац притужбе капетан О. Ј. привремено премјештен на рејон Мањаче, а пуковник Д.М., против којег је притужба поднесена, упућен на школовање, престали су разлози који су условљавали подношење притужбе,
4. имајући у виду чињеницу да војни повјереник посебно прати начин руковођења и понашања надређених у оквиру Оружаних снага БиХ (да ли је присутно омаловажавање, повреда људског достојанства, да ли постоји очигледно шиканирање и злоупотреба командних овлашћења) подносилац притужбе у сваком тренутку поново може тражити помоћ војног повјереника уколико буде јасних доказа по овом основу.

Предмет: УП1/05/3-50-17-1-69/13

М.М. поднио је војном повјеренику притужбу којом је затражио помоћ у рјешавању проблема у вези с процедуром прекатегоризације војних лица из подофицира у офицере по интерном конкурс Министарства одбране БиХ, број: 10-34-1-3793-9/12 од 25.10.2012. године, за пријем офицера на позицију 4957 (у даљем тексту: конкурс).

Наиме, именовани је као другорангирани на коначној ранг-листи од 14. 08.2014. за пријем офицера на позицију 4957 - командир, у Бихаћу, требало да буде унапријеђен и распоређен на то мјесто, с обзиром да је прворангирани на наведеној ранг листи С. Т. постављен у чин поручника - командир у Сарајеву. Из наведеног произлази да постављењем С. Т. у чин поручника у Сарајеву, подносилац притужбе, као сљедећи на ранг-листи, треба да буде унапријеђен и постављен на формацијско мјесто број 4957.

Изводећи истражне радње по овом предмету, као и истражне радње по другим предметима у вези с овим конкурсом, војни повјереник предузео је низ мјера како би се утврдиле релевантне чињенице а у правцу законитог спровођења процеса унапређења. Тако је војни повјереник у више наврата оспоравао законитост праксе Комисије за избор официра у погледу начина бодовања рубрике 10 - досадашње радно искуство везано за формацијска мјеста, а што је потврдило и Жалбено вијеће при Савјету министара БиХ које је Министарству одбране БиХ наложило понављање поступка и бодовања учесника интерног поступка.

Када је ријеч о подносиоцу притужбе М.М., војни повјереник утврдио је да је именовани на првобитним ранг-листама од 07.12.2012. био бодован на сљедећи начин:

1. као 14. с укупно 25,75 бодова на ФМ 4957 - Бихаћ;
2. као 7. с укупно 25,75 бодова на ФМ 11916 - Тузла;
3. као 3. с укупно 25,75 бодова на ФМ 11594 - Чапљина.

Након поновљеног поступка и рангирања учесника конкурса, на коначним ранг-листама од 14. 08. 2013, релевантним за предметни случај, утврђено је сљедеће:

ФМ 7148 - Сарајево

1. Ј.Б.	Укупно бодова: 53,15
2. С.Т.	Укупно бодова: 46,20

ФМ 2619 - Тузла

1. Ј.Б.	Укупно бодова: 53,15
2. С. Т.	Укупно бодова: 46,20

ФМ 4597 - Бихаћ

1. С. Т.	Укупно бодова: 46,20
2. М. М.	Укупно бодова: 27,35

Ове три листе наведене су из разлога што је Ј. Б. постављен у Тузли, те је С. Т. као другорангирани постављен у Сарајево, док исти случај није био с М. М., којег, као другорангираног у Бихаћу, Министарство одбране БиХ није поставило а што је било обавезно у складу с Правилником о унапређењу и критеријумима и процедурама за пријем и распоред официра и подофицира у Оружаним снагама БиХ.

Из наведеног је евидентно да је именовани био оштећен због пропуста Министарства одбране БиХ да и у његовом случају треба поступити једнако као и у случају С. Т., на шта је војни повјереник више пута скретао пажњу и позивао одговорне да поступе у складу са законским и подзаконским актима подстичући споразумно рјешење предмета у корист подносиоца притужбе. Такође, војни повјереник је дописима од 18. 02. 2014. и 10. 07. 2014. године тражио од Генералног инспектората Министарства одбране БиХ да достави извјештаје о истрази у предмету М. М. Коначно, у свом допису број: 05-03-32-1-1-133-8/13 од 18. 07. 2014. године, Генерални инспекторат извијестио је војног повјереника да је Одлуком министра одбране о пријему војних лица у категорију официра ОСБиХ, број: 10-34-3-2464/14 од 23. 06. 2014, извршен пријем ОР-6 М.М. у категорију официра с даном 01. 07. 2014.

Предмет: УП1/05/3-50-17-1-9/14

Поручник З.Д., распоређен у Центру за основну обуку (ЦОО) у Пазарићу, обратио се војном повјеренику у вези с одређеним појавама у ЦОО, као што су: уцјењивање, мобинг, сексуално узнемиравање, фалсификовање обуке или оцјене и сл.

Такође је упознао војног повјереника о интерној истрази против старијег водника Х. Н. коју је спровео командант ЦОО, о његовој жалби Команди обуке и доктрине (КоиД) те формирању војнодисциплинске комисије у вези с инцидентом који се десио у ЦОО, а који има елементе националне нетрпељивости и мржње. Војни повјереник је актом број: УП1/05/3-50-17-1-9/14 од 11. 02. 2014. од Генералног инспектората при Министарству одбране БиХ хитно тражио информацију о спроведеној истрази и резултатима.

Нагласио је да тражи да се случај испита с повећаним степеном опреза и промишљања с обзиром да наводно има назнака националне нетрпељивости које су резултат увреда на националној основи. Истовремено је истакао бојазан да оваква ситуација проузрокује неповољну ситуацију у Центру за основну обуку у Пазарићу.

Генерални инспекторат је војном повјеренику актом број: 05-03-32-1-1-24-51/14 од 17.04.2014. године предочио резултате спроведене истраге, те доставио Рјешење о изрицању дисциплинске казне број: 16-15-14-03-34-5-327-32/13 од 27.01.2014. године. Из наведеног акта видљиво је да је старијем воднику Х.Н., према наведеном утврђеном чињеничном стању, Првостепено војнодисциплинско вијеће изрекло дисциплинску казну: заустављање у напредовању у служби и унапређењу у трајању од једне године.

Такође, на основу прикупљених чињеница и доказа у вези с појавама у ЦОО утврђена је и основаност сљедећих навода:

1. стражари напуштају стражарско мјесто и одлазе у кладионице, продавнице и кафане за вријеме стражарске службе,
2. нису благовремено предузете потребне мјере од стране надлежних након сазнања да је из магацина нестало 200 килограма месинганих чаура,
3. злоупотреба печата и фалсификовање докумената ради остваривања права на кредит,
4. присуство професионалног војног лица и укључивање у оцјењивање на улазном тестирању 13. класе кандидата на обуци у мају 2013. и поред тога што је у то вријеме био на планираном годишњем одмору,
5. неовлашћено примање поклона од појединаца из 13. класе кандидата за вријеме и по завршетку обуке (руксаци, сатови, алкохол, слике и сл.),
6. нису предузете потребне мјере од стране надлежних на околности установљеног мањка јоргана од комисије за инвентарисање,
7. оцјењивање службеном оцјеном "одличан" професионалних војних лица којима је изречена дисциплинска мјера у периоду оцјењивања,
8. нису благовремено предузете потребне мјере од стране надлежних након крађе дрва испред објекта на стрелишту,
9. преправљање појединих тестова 13. класе кандидата на обуци као у случају кандидата Х.С.

3. УСЛОВИ ЖИВОТА И РАДА У КАСАРНАМА ОРУЖАНИХ СНАГА БиХ

У оквиру својих редовних активности и законских овлашћења, војни повјереник је и током 2014. године боравио у најављеним и ненајављеним посјетама касарнама и јединицама Оружаних снага БиХ с циљем остваривања увида у услове боравка, живота и рада припадника Оружаних снага БиХ. У наставку дајемо преглед и детаљније налазе војног повјереника с локација које је посјетио.

Већина наведених тешкоћа је већ уочена приликом претходно обављених најављених и ненајављених посјета војног повјереника јединицама и командама Оружаних снага БиХ. Војни повјереник је и раније истицао тешкоће овог типа у досадашњој кореспонденцији с надлежнима у Министарству одбране БиХ и у Заједничком штабу Оружаних снага БиХ, као и у извјештајима и информацијама упућиваним Заједничкој комисији за одбрану и безбједност БиХ.

Након бројних посјета касарнама, јединицама и локацијама Оружаних снага БиХ, војни повјереник на овом мјесту издваја и детаљније описује само неке од њих.

3.1. Ненајављена посјета касарни "Жарко Згоњанин", Приједор

Приликом посјете, војни повјереник је обишао просторе у којима војна лица обављају свакодневне послове и радне задатке.

У погледу уоченог стања на овој локацији истиче се уређеност санитарног (хигијенског) и кухињско-трепезаријског блока, уређеност просторија као и сале гдје се одржавају редовни брифинзи, а што је посљедица издате препоруке војног повјереника која је била предмет Извјештаја о раду за 2010. годину.

Од тешкоћа с којима се сусрећу припадници ове чете, може се издвојити сљедеће:

- недостатак потребног особља јер је у протеклом периоду ова чета остала без 35 лица којима је истекао професионални уговор ради навршавања одређених година живота. Чета тренутно има 78 професионалних војних лица, а недостаје јој још 53¹².
- У обављању примарних активности јединице која је одређена за декларисану јединицу по ПАРП-у¹³, а имајући у виду недостатак потребног персонала, мало простора остаје за курсирање и школовање у иностранству припадника ове јединице. Сходно наведеном отежано је и колективно и индивидуално оспособљавање.
- Током посјете војног повјереника отворено је и питање занављања униформи, од којих су неке старе и по 7 година.
- Постављено је и питање финансијских посљедица примјене важећих прописа, који се односе на упућивање на вјежбе војних лица и обавезу обављања стражарске службе. Ови радни задаци примјеном важећих законских прописа дестимулирајуће дјелују на припаднике Оружаних снага БиХ.

¹² Стање с даном 01. 04. 2014.

¹³ Као што су индивидуалне и колективне обуке, бојева гађања, вјежбе, редовне физичке провјере, давање обезбјеђења, које су у надлежности б. пјешадијске бригаде.

- Услови живота и рада на истуреним локацијама приликом њиховог обезбјеђивања такође су наглашени као тешкоћа. Потребно је побољшати услове живота и рада на стражарским мјестима, а посебно исхрану.

На крају војни повјереник жели истаћи да је, иако свјестан да су споменуте локације на којима су упитни услови живота и рада често предмет просуђивања да ли се ради о перспективним или неперспективним локацијама, до евентуалне предаје ових локација локалним заједницама, професионалним војним лицима који бораве и раде у њима потребно је створити минимум услова за обављање свакодневних активности и радних задатака.

3.2. Најављена посјета Команди подршке и Команди за управљање персоналом Оружаних снага БиХ, Бања Лука

Војни повјереник боравио је 18. 09. 2014. у најављеној посјети Команди подршке (КП) и Команди за управљање персоналом (КУП) Оружаних снага БиХ у касарни "Козара", Бања Лука.

Најављена посјета обављена је у сарадњи са представницима Мисије ОЕБС-а у БиХ.

Током посјете истакнути су мисија, организационо-формацијска структура, активности инспектора у КПОСБиХ, тежишне активности обуке, активности на реализацији плана уништења МиМЕС-а у 2014. години, спровођењу 100% инспекција ЛСН и ЛСМ у 2014.години. Такође, презентоване су тежишне активности КПОСБиХ у 2014.години, стање персонала у овој команди, те ометачи у раду.

Међу овим посљедњим истакнути су: проблеми с одржавањем складишта МиМЕС-а, проблеми са исплатом накнада за лица која раде са опасним материјама, недостатак складишног простора гдје је евидентирана висока влажност ваздуха због лоших временских услова, те недостатак материјалних средстава за обнову инфраструктуре. Наглашен је проблем у вези с процедурама трошења одобрених новчаних средстава. Евидентна је све мања оперативност транспортних капацитета као и проблеми са набавком резервних дијелова.

Међу највећим проблемима у раду КПОСБиХ тренутно се могу издвојити:

- недостатак ресурса,
- оптерећеност на обезбјеђењу локација,
- питање новчаних примања за вријеме вршења стражарске службе, број радних сати на стражи и дневнице,
- инфраструктурна питања,

По обављању најављене посјете Команди подршке Оружаних снага БиХ, војни повјереник је посјетио и Команду за управљање персоналом (КУП).

Парламентарни војни повјереник и представник КУП-а извршили су анализу (рекапитулацију) проблема евидентираних за вријеме посјете 2012. години, те су се осврнули на тренутне тешкоће те на то шта треба урадити у наредном периоду.

Током посјете представници КУП-а упознали су војног повјереника са процесом ажурирања електронске базе података и персоналних досијеа. Посебно су истакли проблеме у вези с израдом ранг-листи за унапређење и валидности наредби које су донесене у периоду транзиције, о проблемима вредновања курсева и специјалистичке

обуке те едукације у цјелини. Наглашено је спровођење Правилника о професионалном развоју те Правилника о усклађености одређених ВеС-ова у професионалном развоју војних лица. Посебно се инсистира на транспарентности и поштовању законитости те усклађености подзаконских аката са временом када се доносе одлуке.

Војни повјереник је назначио важност ажурног вођења и управљања персоналном евиденцијом, потребу да се у складу са одредбама управног поступка сви акти који се тичу настанка, промјене или престанка неког правног односа, а односе се на поједина ПВЛ морају достављати команди за управљање персоналом од стране ПВЛ-а о чијим се правима и обавезама ради, а иста обавеза важи и за матичне јединице у року одређеним управним поступком. У свим јединицама ОСБиХ потребно је одржати радионице или други облик информисања како би се припадници ОСБиХ упознали са својим правима и дужностима који су уско везани за њихову персоналну евиденцију.

3.3. Најављена посјета 6. пјешадијској бригади Оружаних снага БиХ, Бања Лука

Војни повјереник боравио је 19. 09. 2014. у најављеној посјети 6. пјешадијској бригади Оружаних снага БиХ. Најављена посјета обављена је у сарадњи са представницима Одјела за безбједносну сарадњу Мисије ОЕБС-а у БиХ.

Приликом обиласка касарне „Козара“ у Бањој Луци, те разговора с највишим руководством Оперативне команде и 6. пјешадијске бригаде Оружаних снага БиХ, посебно су наглашени мисија, организационо-формацијска структура и стање персонала у овој бригади као и кључне активности, те ометачи у раду. Међу овим посљедњим истакнути су: недостатак војника (непопуњеност), недостатак ресурса, велика оптерећеност на обезбјеђењу локација, питање новчаних примања за вријеме вршења стражарске службе као и број радних сати на стражи, питање исплате топлог оброка за ту категорију лица, бројни инфраструктурни проблеми, проблем са одређивањем војно-евиденцијалне специјалности ВЕС-а.

Једна од значајних тешкоћа у овој бригади је и чињеница да Министарство одбране БиХ не доставља на вријеме унапређења професионалних војних лица, што у стварности прави велике проблеме. Проблеми су евидентни и у вези с критеријумима за унапређење јер руководне дужности још увијек нису вредноване на прави начин.

Попуњеност војницима је проблем као и чињеница да су буџетска средства централизована, што отежава рад команде у рјешавању актуелних проблема. Наиме захтјеви по питању коришћења новчаних средстава команде бригаде достављају се споро до надлежних јер је у самој комуникацији тај "ланац" јако дуг. Евидентни су проблеми и у вези с набавком опреме за деминере, што у цјелини успорава процес противминских акција.

Током разговора истакнута је потреба оперативнијег и бржег рјешавања питања набавки потребне опреме, резервних дијелова те унапређења стања по питању оперативности транспортних средстава у јединицама.

У складу с убичајеном праксом приликом посјета касарнама и јединицама Оружаних снага БиХ, војни повјереник одржао је одвојене састанке с официрима, подофицирима

и војницима, с којима је разговарао о условима живота и рада у оквиру вршења професионалне војне службе, те другим питањима која су припадници Оружаних снага БиХ износили као битна.

Као тешкоће у раду које су официри истакли, између осталих издвајамо:

- питање извршавања војних вјежби приликом којих је војно лице на одређен начин кажњено с обзиром да му/јој се у том случају умањују финансијска примања;
- непостојање временског ограничења за број и период откоманди;
- обезбјеђење основних услова за рад за телекомуникациони систем, непостојање стратешког планирања у овој области;
- проблем кварљивости намирница с посебним акцентом на конзерве сумњивог мириса и квалитета.

Категорија подофицира у својим излагањима међу најзначајнијим проблемима истиче:

- ниски платни коефицијенти подофицира;
- питање признавања подофицирских курсева апсолвираних прије тзв. враћања у почетну категорију;
- питање трошкова лијечења, односно здравствене заштите у случају повреде задобијене на терену.

На крају, категорија војника истакла је питања организовања курсева језика за војнике, те обавезу чувања страже и непостојање финансијских припадности за то.

Војни повјереник је дана 19. 09. 2014. боравио у најављеној посјети складишту МиМЕС-а "Крчмарице" Оружаних снага БиХ, о чему је детаљнији преглед дат у наслову 2.1.5.

3.4. Најављена посјета 3. пјешадијском (Република Српска) пуку Оружаних снага БиХ

Војни повјереник боравио је 19. 09. 2014. у најављеној посјети 3. пјешадијском (Република Српска) пуку Оружаних снага БиХ.

Војни повјереник се овом приликом сусрео са руководством и припадницима 3. пјешадијског (Република Српска) пука. Том приликом командант овог пука одржао је брифинг у којем су презентоване планиране и реализоване активности припадника 3. пјешадијског (Република Српска) пука, као и проблеми и тешкоће који утичу на његов рад.

Посјети су присуствовали и представници Оперативне команде Оружаних снага БиХ са генерал-мајором Драганом Вуковићем на челу, бригадни генерал Радован Илић, командант 6. пјешадијске бригаде Оружаних снага БиХ, представници Генералног инспектората, те представници Одјела за безбједносну сарадњу Мисије ОЕБС-а у БиХ предвођени мајором (у пензији) Џоном Мартином.

По окончању најављене посјете 3. пјешадијском (Република Српска) пуку Оружаних снага БиХ, војни повјереник износи своја запажања, и то:

- планиране активности у 2014. години реализоване су и поред низа тешкоћа с којима су се сусретали (нпр. обиљежавање дана ВРС-а и дана Пука, обиљежавање Видовдана - крсне славе ВРС-а и овог пука),
- Пук има одличну сарадњу са институцијама Босне и Херцеговине и Републике Српске, са вјерском службом у Оружаним снагама БиХ, са Српском православном црквом и локалним заједницама,
- сарадња са невладиним организацијама и удружењима је континуирана и успјешна (борачка организација РС, Удружење погинулих бораца ВРС, и осталим),
- Пук је учествовао у многим хуманитарним активностима и културним догађајима (музеј Пука и клуб је посјетило више од 30 делегација - 6 страних и више од 2.500 лица).

Проблеми који су евидентирани приликом посјете 3. пјешадијском (Република Српска) пуку достављени су у Информацији војног повјереника Министарству одбране БиХ и Заједничком штабу Оружаних снага БиХ, а подједнако се односе и на преостала два пука Оружаних снага БиХ.

3.5. Најављена посјета Команди за обуку и доктрину Оружаних снага БиХ, Травник

Најављена посјета Команди за обуку и доктрину Оружаних снага БиХ у Травнику реализована је 09. 10. 2014.

На основу информативног брифинга комананта КОИД, обиласка круга касарне "Травник" и просторија у којима бораве и раде припадници Оружаних снага БиХ, те засебних састанака и разговора с подофицирима, официрима и кадетима на основној официрској обуци који су примљени кроз реализацију конкурса за пријем цивилних лица са ВСС у Оружане снаге БиХ, војни повјереник сматра да се утврђене тешкоће могу подијелити на:

1. услови боравка и рада у касарни "Травник",
2. опрема за рад и организовање обука за припаднике Оружаних снага БиХ,
3. стање људских права и основних слобода припадника Оружаних снага БиХ.

Општи закључак је да је КОИД изузетно добро организован дио Оружаних снага БиХ и да су резултати које постижу организовањем и реализацијом великог броја обука и програма усавршавања припадника Оружаних снага БиХ на изузетном нивоу.

Такође, попуњеност саме јединице, те заступљеност жена су на задовољавајућем нивоу, при чему узнемиравања припадника Оружаних снага БиХ по било ком основу нису забиљежена. Међусобна добра координација и комуникација припадника Оружаних снага БиХ у КОИД-у је запажена и војни повјереник цијени да је такав однос заправо и главни предуслов за добар рад КОИД-а.

Свакако треба издвојити и значај новоформиране привремене секције за обуку из области складиштења наоружања и МиМЕС-а које ће дати значајан допринос у погледу надзора над муницијом. Тренутно секција нема руководиоца, а предвиђено је да на њеном челу буде пуковник.

Као и у осталим касарнама које је обишао војни повјереник, и у касарни "Травник" више су него евидентни одређени недостаци који у знатној мјери ремете редовно

обављање послова и радних задатака припадника Оружаних снага БиХ. Међу овим недостацима може се издвојити сљедеће:

- недостају основна средства за одржавање просторија и круга касарне,
- потребно је измјештање гвозденог отпада из круга касарне,
- просторија за рад и боравак припадника Оружаних снага БиХ су неусловне,
- команда тражи рјешавање питања кантине,
- недостају основни реквизити и опрема за рад и организовање обука за припаднике Оружаних снага БиХ¹⁴,

3.6. Најављена посјета 4. пјешадијској бригади Оружаних снага БиХ

Војни повјереник боравио је 10. и 11.12.2014. у најављеној посјети Команди и јединицама 4. пјешадијске бригаде Оружаних снага Босне и Херцеговине које су смјештене у Чапљини, Ливачу и Билећи.

Најављена посјета обављена је у сарадњи са представницима Одјела за безбједносну сарадњу Мисије ОЕБС-а у БиХ.

На основу информативног брифинга команданта 4. пјешадијске бригаде, обиласка команди и јединица 4. пјешадијске бригаде у Ливачу, Чапљини и Билећи, разговора с војницима, подофицирима и официрима, војни повјереник у наставку даје своја запажања која су могу подијелити на:

1. посјета 8. ротацији (1. ротацији) за учешће у пост ИСАФ мисији (ОДЛУЧАН ОДГОВОР) у Авганистану у Ливачу,
2. посјета команди 4. пјешадијске бригаде у Чапљини
3. посјета 2. батаљону 4. пјешадијске бригаде у Билећи.

Прије обраде издвојених области треба нагласити да војни повјереник цијени да је сегмент поштовања основних људских права и слобода у овој бригади на добром нивоу.

Међусобна добра координација и комуникација припадника Оружаних снага БиХ у овој бригади је, између осталог, резултат напора команданта и његових сарадника да се послови и радни задаци обављају у духу добре војничке праксе поштујући права и обавезе сваког појединца.

У наставку дајемо преглед обиласка команди и јединица и запажања војног повјереника која су резултат личног увида у стање, и то:

---

¹⁴ Илустрације ради, КОИД нема ниједну лопту у свом власништву, па је о осталим реквизитима сувишно и говорити.

3.6.1. Посјета 8. ротацији за учешће у пост ИСАФ мисији у Авганистану, Ливач (посјета 1. ротацији за учешће у пост ИСАФ мисији (ОДЛУЧАН ОДГОВОР) у Авганистану у Ливачу)

Током посјете 1. ротацији за учешће у Мисији пост ИСАФ у Авганистану у Ливачу, војни повјереник истакао је да је током свог обиласка 4. ротације Оружаних снага БиХ у операцији подршке миру ИСАФ у Исламској Републици Авганистан 2012. године, као најизраженије проблеме регистровао:

- a) тешкоће у проходности система комуникације између особа која се налазе у мисији са одговорним особама у Заједничком штабу и командама Оружаних снага БиХ, тако и с њиховим породицама у Босни и Херцеговини,
- b) евидентирани су тешкоће с опремом и униформама која се у великој мјери по квалитету разликовала од опреме и униформи припадника данског контингента у чијем саставу је била 4. ротација. Осим лошег квалитета, опрема и униформа није прилагођена климатским условима у Авганистану. У вези с овим проблемом, војни повјереник затражио је од Министарство одбране БиХ да приликом набавке опреме и униформи води рачуна о квалитету и климатским условима у које се припадници Оружаних снага БиХ шаљу, при чему се потребни подаци о спецификацији потребне опреме у погледу квалитета и оптималних референци за климатско подручје ИР Авганистан могу добити и од Мисије НАТО-а.
- c) Као посебан проблем који се јавио у посљедње вријеме јесте чињеница да Министарство одбране БиХ и Заједнички штаб Оружаних снага БиХ нису успоставили јасно дефинисане процедуре о репатријацији професионалних војних лица која се налазе у мисијама подршке миру ван Босне и Херцеговине у случају повреде или несреће, чему се свакако мора посветити дужна пажња, а на чему ће и војни повјереник insistирати.

Посебно је значајан податак да у 1. ротацији учествује и 5 припадница Оружаних снага БиХ, што је до сада највећи број жена које учествују у једној ротацији. Војни повјереник цијени да је овим поступком 4. пјешадијска бригада дала изузетан допринос у правцу равноправности жена и значаја њихове улоге у Оружаним снагама БиХ.

3.6.2. Посјета команди 4. пјешадијске бригаде у Чапљини

Из брифига команданта 4. пјешадијске бригаде генерала Коленде могу се издвојити подаци да је бригада размјештена на 5 локација, да су жене у овој бригади заступљене са 5,03%, те да бригада обезбјеђује 19 локација, од који је 11 проглашено неперспективним, што у великој мјери отежава извршавање редовних послова и радних задатака.

Посебан допринос припадници 4. пјешадијске бригаде пружили су у помоћи цивилном становништу током поплава које су задесиле Босну и Херцеговину. Њихов несебичан ангажман становништву свакако је запажен, а парламентарни војни повјереник је то посебно похвалио.

Истовремено, ова бригада врло успјешно учествује у мисијама мира, што иде у прилог оцјени да је ријеч о добро уређеној и организованој бригади.

Међу потешкоћама које су током обиласка касарне и разговора с професионалним војним лицима уочене, војни повјереник посебно жели скренути пажњу и изразити своју забринутост због следећег:

- a) и ове године су евидентни проблеми у вези с гријањем просторија у којима бораве и раде припадници Оружаних снага БиХ. Наиме, иако је сезона гријања почела 15.11.2014. године, Министарство одбране БиХ још увијек није набавило огревно дрво, правдајући то компликованим системом јавних набавки. Ипак, војни повјереник цијени да је у овом случају највећи проблем неадекватно планирање набавке енергената и врло је изражена чињеница да се ни ове године рјешавању овог питања није приступило с потребном одговорношћу, па се сходно наведеном огревно дрво у касарнама може очекивати за око два мјесеца. Упоредо с проблемом огревних дрва, проблем усложњава и чињеница да нема довољно ни осталих енергената као што су мазут, угаљ и гас,
- b) уочен је недостатак одређених артикала и основних прехранбених производа, једне стране због кашњења наруџбеница, а с друге стране због неадекватног планирања количине и динамике набавке одређених артикала, због чега трпе професионална лица која су најмање крива за ове пропусте. На ову појаву војни повјереник је већ скретао пажњу, али и даље питање дистрибуције потребних прехранбених артикала није ријешено на задовољавајући начин,
- c) посебно забрињава оперативност моторних возила која су у употреби, при чему је њихова исправност више него упитна, што угрожава животе припадника Оружаних снага БиХ који су приморани да се користе овим возилима. Хитно треба приступити набавци резервних дијелова и пнеуматика, како би се барем донекле ублажила опасност њиховим руковањем.

3.6.3. Посјета команди 2. батаљону 4. пјешадијске бригаде у Билећи

Током брифинга комаданта локације истакнути су подаци да је попуњеност јединице око 82%, при чему је 3,62% жена.

Проблем који је посебно наглашен, а који је војни повјереник регистровао у свим јединицама, јесте усклађивање личног ВЕС-а са формацијским.

Посебно треба истаћи помоћ ове јединице угроженом становништу током поплава, те су за свој несебичан рад добили и признање града Бијељине.

Након посјете 2. батаљона 4. пјешадијске бригаде, обиласка простора касарне, те разговора с припадницима Оружаних снага БиХ, војни повјереник износи следећа запажања:

- a) и у овој јединици евидентан је недостатак огривног дрвета, енергената, те неких од основних прехранбених артикала,
- b) досадашња улагања у касарну била су минимална иако се ради о перспективној локацији, и касарни која је отворена 1885. године,
- c) посебно је забрињавајући проблем у вези са водоснабдијевањем локације, а да за његово рјешење при томе нису потребна значајнија финансијска средства. За сада се објекти у касарни снабдијевају цистернама воде из Билеће, при чему им је локална заједница изашла у сусрет те им ову воду не наплаћује.

Током састанка, војници и подофицири скренули су пажњу војном повјеренику на:

- a) оптерећеност људства на обезбјеђивању локације, а што за собом повлачи и питање новчаних примања за вријеме вршења стражарске службе, број радних сати на стражи и дневнице,
- b) проблеме с одређивањем основног и допунског ВЕС-а у вези с примјеном Правилника о управљању професионалним развојем,
- c) вредновање курсева и специјалистичких обука који су организовани у војсци РС-а, те њихове еквиваленције с курсевима који су организовани у војсци ФБиХ,
- d) недостатак свињског програма у исхрани иако постоји веома изражена потреба за тим.

3.7. Ненајављена посјета 3. батаљону 6. пјешадијске бригаде Оружаних снага БиХ, Орашје

Дана 22.12.2014. војни повјереник био је у ненајављеној посјети 3. батаљону 6. пјешадијске бригаде Оружаних снага БиХ која је смјештена у Орашју.

Војног повјереника овом приликом је примио командант пуковник Мато Зримић.

Разлог ненајављене посјете био је увид у стварно стање у погледу услова боравка и рада припадника Оружаних снага БиХ, с обзиром на чињеницу да је локација током елементарне непогоде - поплаве у Босни и Херцеговини била у потпуности поплављена, са 100% оштећења објеката намијењених за боравак и рад професионалних војних лица.

Укупна штета на локацији процијењена је на 194.150 КМ.

Прије изношења запажања о затеченом стању војни повјереник жели посебно истаћи допринос који су припадници 3. батаљона 6. пјешадијске бригаде Оружаних снага БиХ пружили током помоћи страдалом становништу погођеном поплавама у Босни и Херцеговини. Колики је значај њиховог несебичног ангажмана говори и чињеница да су скоро два мјесеца били у 24-сатном ангажману на терену, док су истовремено и њихова имовина и породице били погођени поплавама. Овакав чин не само припадника 3. батаљона 6. пјешадијске бригаде већ и осталих команди и јединица Оружаних снага БиХ које су лоциране у поплављеним зонама вриједан је сваког дивљења и пажње.

Међутим, упркос несебичном залагању, па и ризикујући властите животе, Министарство одбране БиХ и Заједнички штаб Оружаних снага БиХ нису пружили потребну помоћ оним припадницима Оружаних снага БиХ који су учествовали у спасавању и помоћи, а који су и сами претрпјели штету на покретној и непокретној имовини. У овом случају изостала је брига, па и међусобна солидарност с припадницима Оружаних снага БиХ који су потврдили значај и улогу Оружаних снага БиХ у друштву и дали немјерљив допринос позитивној слици о Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ, а с друге стране су и сами погођени поплавама и препуштени су да се сами носе с посљедицама ове катастрофе.

Након обиласка локације касарне "Синови Посавине", те разговора с припадницима Оружаних снага БиХ, војни повјереник утврдио је сљедеће:

- већи дио локације је враћен у првобитно стање, и то највише захваљујући личном ангажману припадника 3. батаљона 6. пјешадијске бригаде који су сами обавили грађевинске и друге потребне радове, што укључује и поправак свих инсталација на локацији,

- за окончање радова потребно је набавити грађевински и изолациони материјал у износу од око 47.000 КМ. Иако је министар одбране БиХ донио одлуку о набавци робе за ову локацију број: 11-03-26-3573-1/14, од 14.11.2014, до дана посјете она није реализована, при чему су за њену реализацију одговорни помоћник министра за набавку и логистику, помоћник министра за финансије и буџет и начелник Заједничког штаба Оружаних снага БиХ,
- на локацији нема гаса, што је директни пропуст Министарства одбране БиХ у процесу планирања и благовременог спровођења јавних набавки. У објектима нема гријања, и простори више личе на велику хладњачу него на мјесто боравка и цјелодневног, па и ноћног рада припадника Оружаних снага БиХ, у што се и војни повјереник сам увјерио. Међутим, уколико се питање набавке гаса и ријеша, то неће бити довољно што се тиче гријања локације све док се не окончају изолациони радови, за шта се потражује око 47.000 КМ, односно док се не реализује поменута одлука, јер се гријање у објектима према садашњем стању не може укључити,
- захваљујући разумијевању команданта локације, те његовом настојању да своје људе не излаже крајње нехуманим условима рада у хладним просторима, они су привремено размјештени у мање контејнере у којима је могуће укључити гријалице, па је у њима донекле и топлије радити. Међутим, ово је само привремено рјешење и не може трајати унедоглед, јер су то мали и безусловни простори,
- током поплава сви припадници Оружаних снага БиХ 3. батаљона б. пјешадијске бригаде били су ангажовани у пружању помоћи становништву, а стража и чување касарне организовано чамцима, док је команда била измјештена на другој локацији,
- припадници Оружаних снага БиХ који су учествовали у помоћи нису имали адекватну опрему за дјеловање у условима поплава, адекватне чамце за кретање на изузетно опасном терену, чиме су заправо ризиковали своје животе. Наиме, на локацији је раније тражена потребна опрема за овакву врсту дјеловања, с обзиром на терен на којем се касарна налази, међутим ни данас, након што су се захтјеви показали више него оправданим, Министарство одбране БиХ није приступило рјешавању овог проблема те изради планова за набавку потребне опреме. Гумени чамци без рефлекотра показали су се неадекватним у оваквим ситуацијама,
- током поплава 14 моторних возила било је поплављено, што је додатно отежало проблеме које ова локација има с моторним возилима а која се огледа у чињеници да немају ниједно регистровано возило и нема потребних резервних дијелова за њихово одржавање (гуме, акумулатори и сл). Као разлог нерегистравања возила наводи се непостојање уговора с фирмом за обављање техничког прегледа, што је опет одговорност Министарства одбране БиХ,
- посебно забрињава чињеница да је на локацији смјештено складиште муниције које је било поплављено. Посебна комисија извршила је преглед муниције, издвојила исправну - стабилну од нестабилне муниције, међутим до данас није ријешено питање одвожења и делаборације ове муниције. Министарство одбране БиХ и Оружане снаге БиХ морају посветити дужну пажњу измјештању ове муниције, означене као нестабилна,
- на крају, као посебан проблем истакнута је недовољна попуњеност ове локације.

4. ПРОЦЈЕНА СТАЊА ЉУДСКИХ ПРАВА И ПРЕПОРУКЕ ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ ЗА ОТКЛАЊАЊЕ УОЧЕНИХ НЕДОСТАКА

На основу чињеница изнесених у овом извјештају, а које су резултат свеобухватних анализа кроз рад на предметима, у наставку доносимо запажања и препоруке војног повјереника које треба да буду основ Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ за отклањање недостатака и проблема који су се издвојили током 2014. године.

Дакле, осим препорука које су дате у поглављима II и III овог извјештаја¹⁵, у којима су обрађене предметне области, војни повјереник у овом поглављу износи своја општа запажања о стању људских права и основних слобода у Оружаним снагама БиХ, те своје препоруке за поступање Министарства одбране БиХ и Оружаних снага БиХ.

Процјена стања људских права и основних слобода припадника Оружаних снага БиХ извршена је на основу посјета касарнама и јединицама, те одвојених састанака и разговора са војницима, подофицирима и официрима. На основу наведеног, осим појединачних појава, може се констатовати да је опште стање људских права на задовољавајућем нивоу, те да се права загарантована Уставом БиХ и Европском конвенцијом о људским права и основним слободама поштују.

Уочени пропусти су индивидуални и нису одраз системског дјеловања Министарства одбране БиХ према појединцима Оружаних снага БиХ којима су права повријеђена.

Међу најзначајнијим тешкоћама у раду професионалних војних лица може се издвојити следеће:

1. процес унапређења још увијек изазива највише негодовања међу припадницима Оружаних снага БиХ при чему су и даље изражени нетранспарентност, те измјене услова за поједина формацијска мјеста под сумњивим околностима, што и даље баца сумњу у потпуну регуларност самог процеса,
2. примјена Правилника о професионалном развоју и управљању каријером професионалних војних лица у Министарству одбране и Оружаним снагама БиХ није дала задовољавајуће резултате јер је и даље присутна појава унапређења лица која, сходно овом правилнику, нису рангирана као најбоља, што ће у наредном периоду бити предмет посебне истраге војног повјереника,
3. оптерећеност људства на обезбјеђивању локације је посебно изражено, а што за собом повлачи и питање новчаних примања за вријеме вршења стражарске службе, број радних сати на стражи и дневнице,
4. спорне су различите накнаде за смјештај војника, подофицира и официра чиме се доводе у неравноправан положај, јер је свима једнака потреба за изнајмљивање простора за смјештај и за све је иста тржишна цијена изнајмљивања,

---

¹⁵ Правно дјеловање војног повјереника изражава се и кроз: **одлуке** које се позивају на раније издате препоруке, **закључке**, **правну помоћ**, **ставове**, **констатације**. Такође, акти које војни повјереник доноси под називом **обавјештења** о уоченим пропустима и **обавјештења** о поступању у предмету ослањају се на већ донесене препоруке.

Војни повјереник по одређеним појавама и кршењима Закона издаје и **ставове** у којима се даје могућност починиоцу неке повреде законског или подзаконског акта да у одређеном року уклони ову повреду и њене посљедице.

5. ниски коефицијенти за обрачун плата у категорији подофицира, те изражен несразмјер између коефицијента за највиши чин у категорији подофицира и најнижи чин у категорији официра,
  6. реализацијом пројекта пријема цивилних лица са ВСС на основну официрску обуку, те њихово постављење у почетне официрске чинове, у одређеној мјери нанесена је штета способним и обученим подофицирима. Овај пројекат биће реализован и у наредном периоду, и његова оправданост није упитна, **али војни повјереник сматра, што је у више наврата и истицао Министарству одбране БиХ и Заједничком штабу Оружаних снага БиХ, да и одређеном броју способних подофицира треба дати шансу за напредовање и развој каријере, посебно због чињенице што је значајан број подофицира стекао ВСС,**
  7. посебно питање је осигурање војних лица у случају незгоде или несреће на раду, а у складу с тим и питање остваривања здравствене заштите у таквим случајевима.
Додатно се истиче и проблем повреде усљед чега је професионално војно лице неспособно за обављање послова свог формацијског мјеста. У том случају постоји велики несразмјер између цивилних комисија које додјељују степен инвалидитета и одређују да се лице одређеног степена инвалидности распореди на послове мањег степена сложености. С друге стране, унутар система Оружаних снага не постоји упражњено такво формацијско мјесто те повријеђено, инвалидно професионално војно лице које је задобило повреду на раду сноси посљедице. Ово питање војни повјереник сматра ургентним и треба да буде предмет озбиљног разматрања и рјешавања у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ,
- евидентирају се све израженији проблеми у правцу уређења локација, поправки инфраструктуре, с посебним нагласком на уређење складишта за МиМЕС, што има велики утицај на безбједност грађана у подручјима гдје су лоцирана.

Сходно наведеном, војни повјереник на основу утврђеног стања током спровођења поступака, на основу посјета касарнама и јединицама, те на основу других сазнања и чињеница Министарству одбране БиХ и Заједничком штабу Оружаних снага БиХ издао је сљедеће

ПРЕПОРУКЕ

1. Министарство одбране БиХ и Заједнички штаб Оружаних снага БиХ треба да уложи напоре у правцу сагледавања и анализе питања обављања страже, накнада за превоз у току страже и службених путовања која трају један дан, накнада за стварни посао који се обавља, а не само према формацијама, те посебно да се једним системским приступом покуша поправити статус подофицира који су неправедно запостављени.
2. Министарство одбране БиХ и Заједнички штаб Оружаних снага БиХ морају с "пажњом доброг домаћина" приступити рјешавању питања одвожења гвозденог отпада - фурде из круга касарне "Травник".
3. Министарство одбране БиХ и Заједнички штаб Оружаних снага БиХ треба да изврше набавку потребних реквизита за обуку у КОИД-у, цијенећи чињеницу да су то средства за рад инструктора, да квалитет обуке зависи од тих

реквизита, а посебно чињеницу да то не захтијева значајнија финансијска улагања за једног буџетског корисника какво је Министарство одбране БиХ.

4. Министарство одбране БиХ и Заједнички штаб Оружаних снага БиХ уложе одређена средства у правцу уређења локација и поправки инфраструктуре, с посебним нагласком на уређење просторија у којима бораве припадници Оружаних снага БиХ, што има велики утицај на здравље, основна људска права и борбену спремност припадника Оружаних снага БиХ. Просторије страже на локацијама су у изузетно лошем стању, присутна је влага, недостатак топлотне изолације, застарјелост опреме. Све ово захтијева дужну пажњу Министарства одбране БиХ с циљем заустављања даљег пропадања локација а посебно у правцу спречавања нарушавања здравља лица која бораве у овако неусловним просторијама.
5. Министарство одбране БиХ и Заједнички штаб Оружаних снага БиХ обавезни су да без одгађања реализују Одлуку о набавци робе за локацију касарне "Синови Посавине" у Орашју, број: 11-03-26-3573-1/14 од 14. 11. 2014. године.
6. Министарство одбране БиХ и Заједнички штаб Оружаних снага БиХ треба да уложе максимум како би се проблем набавке енергената за 2014. ријешио у догледно вријеме, те да предузму благовремене активности с циљем реализације набавке енергената и њихове дистрибуције у касарне и локације до почетка гријне сезоне 2015.¹⁶
7. У плановима за набавку опреме за потребе Оружаних снага БиХ као битну ставку уврстити и набавку потребне опреме за дјеловање у случају поплава и пожара, као што је набавка спасилачких прслука и адекватних чамаца с потребном опремом, те набавка опреме за гашење пожара.
8. Министарство одбране БиХ и Заједнички штаб Оружаних снага БиХ треба хитно да приступе одвожењу нестабилне муниције с локације касарне "Синови Посавине", као и осталих локација, цијенећи безбједносни ризик којем су изложени припадници Оружаних снага БиХ који бораве и раде на овој локацији.
9. Министарство одбране БиХ и Заједнички штаб Оружаних снага БиХ треба да направе план рјешавања питања моторних возила у Оружаним снагама БиХ у виду санације, поправке или отписа, већ према стању возила. Наиме, опште стање оперативности моторних возила угрожава животе и здравље како припадника Оружаних снага БиХ, тако и осталих учесника у саобраћају, те изазива свакодневно кршење Закона о саобраћају. С друге стране, неупотребљива возила која су одложена у кругу касарни стварају слику отпада на тим локацијама, која не иде у прилог ни Министарству одбране БиХ ни цјелокупним Оружаним снагама БиХ. Наведено се не односи само на локацију касарне "Синови Посавине", већ подједнако на све локације на којима је овај проблем више него изражен.

---

¹⁶ До краја мјесеца децембра 2014. Министарство одбране БиХ није окончало поступак јавне набавке огревног дрвета, гаса и мазута, па војна лица бораве и раде у изузетно хладним просторијама, у шта се војни повјереник и сам увјерио.

5 САРАДЊА ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ С ДРУГИМ ИНСТИТУЦИЈАМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Обављајући послове из своје надлежности (на законом и подзаконским актима прописан начин), војни повјереник сарађивао је са:

- 1) Министарством одбране БиХ,
- 2) Заједничким штабом Оружаних снага БиХ,
- 3) Генералним инспекторатом Министарства одбране БиХ,
- 4) Институцијом омбудсмена за људска права БиХ.

Значајну подршку у раду војног повјереника пружили су: Заједнички колегијум оба дома Парламентарне скупштине БиХ, Заједничка комисија за одбрану и безбједност БиХ, те Секретаријат Парламентарне скупштине БиХ.

У извјештајном периоду војни повјереник имао је успјешну сарадњу са **Институцијом омбудсмена за људска права БиХ**, која се огледала у заједничком раду на појединим предметима.

Такође, војни повјереник је сарађивао с међународним организацијама у Босни и Херцеговини, и то:

- 1) Центром за демократску контролу оружаних снага у Женеви – DCAF,
- 2) Мисијом ОЕБС-а у БиХ.

Центар за демократску контролу оружаних снага у Женеви (DCAF) наставља да пружа подршку раду институције војног повјереника, што се огледа у ангажовању једног правника - стручног сарадника, а представља снажну подршку у ситуацији коју карактерише недовољна кадровска попуњеност Канцеларије.

Мисија ОЕБС-а у БиХ учествовала је у неколико обављених посјета војног повјереника, а такође је и финансијски подржала наведене активности. Представник институције војног повјереника је члан и Координационог одбора Савјета министара за примјену ОЕБС-овог Кодекса понашања у војно-политичким аспектима безбједности. Војни повјереник посебно истиче значајну финансијску и организациону помоћ Мисије ОЕБС-а у БиХ, DCAF-а и Штаба НАТО-а у Сарајеву у припреми и реализацији радионице о теми "Извјештај о раду парламентарног војног повјереника БиХ за 2013. годину - Препоруке и њихова реализација", одржане у Међугорју, 15. и 16. 05. 2014. године.

6. ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ КАНЦЕЛАРИЈЕ ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ У 2014. ГОДИНИ

4.1. Радионица о теми: "Извјештај о раду парламентарног војног повјереника БиХ за 2013. годину - Препоруке и њихова реализација"

Војни повјереник је у сарадњи са Заједничком комисијом за одбрану и безбједност БиХ, те уз подршку Мисије ОЕБС-а у БиХ, Женевског центра за демократску контролу оружаних снага (DCAF) и Штаба НАТО-а у Сарајеву, организовао радионицу о теми: "Извјештај о раду парламентарног војног повјереника БиХ за 2013. годину - Препоруке и њихова реализација", која је одржана 15. и 16. 05. 2014. године у Међугорју.

Циљ организовања радионице био је указивање на чињенице и пропусте који су евидентирани током рада војног повјереника по притужбама у 2013. години, те утврђивање мјера за реализацију препорука садржаних у Извјештају о раду парламентарног војног повјереника БиХ за 2013. годину који је усвојила Парламентарна скупштина БиХ.

Такође, један од битних циљева ове радионице био је да се у заједничком раду с представницима Министарства одбране БиХ и Заједничког штаба Оружаних снага БиХ размијене мишљења и осмисле адекватна рјешења у правцу превазилажења постојећих проблема, како се исти пропусти не би понављали и током 2014. године.

У оквиру радионице организовани су панели на којим су разматране сљедеће теме:

1. Панел I - Интерни конкурси и командно-штабни курс (КШК),
2. Панел II - Услови боравка у касарнама Оружаних снага БиХ и проблеми у ТРОМ-у Добој,
3. Панел III - Накнаде које немају карактер плаћа уз осврт на летачки додатак,
4. Панел IV - Редовно и пријевремено унапређење, привремено распоређивање и постављење,
5. Панел V - Базе података са освртом на презентовано стање у главној евиденцији персонала.

Радионица је у потпуности пружила прилику свим учесницима да се упознају са тешкоћама и појавама кршења људских права припадника Оружаних снага БиХ, као и могућностима њиховог отклањања.

Радионица је од свих учесника оцијењена као поучна и корисна, са одличним одабиром тема и говорника, те изванредном приликом за размјену мишљења и превазилажење тешкоћа с којима се сусрећу припадници Оружаних снага БиХ у погледу примјене законских и поздзаконских акта, а с тим у вези и у погледу заштите њихових људских права.

4.2. Остале активности које је Канцеларија војног повјереника реализовала током 2014. године

С циљем давања потпуне информације о активностима Канцеларије, у наставку дајемо податке о осталим активностима током 2014. године. Овај преглед садржи податке о састанцима војног повјереника, посјетама касарнама и јединицама Оружаних снага БиХ, те осталим активностима предузиманим с циљем потпуног и несметаног

функционисања Канцеларије, с једне стране, те извршавања законских овлашћења, с друге стране.

Дакле, осим рада по притужбама, што је примарни задатак војног повјереника, током 2014. године реализован је и низ других активности које су рад Канцеларије учиниле ефикаснијим и препознатљивијим.

У наставку дајемо хронолошки преглед реализованих активности током 2014. године.

4.2.1. Реализоване активности у мјесецу јануару

Од реализованих активности у Канцеларији војног повјереника током мјесеца јануара могу се издвојити:

- састанак војног повјереника са представником Мисије ОЕБС-а у БиХ, с циљем исказивања пуне подршке Канцеларији војног повјереника, као и зацртавање конкретних планираних заједничких активности за реализацију у 2014. години;
- 24. 01. 2014. – војни повјереник учествовао на округлом столу о теми „Препознавање текућих изазова у извјештавању медија о питањима одбране“, који се одржао у организацији Центра за безбједносне студије;
- 28. 01. 2014. - војни повјереник примио у радну посјету амбасадора Републике Хрватске у Босни и Херцеговини Ивана дел Векиа, као и војног аташеа Републике Хрватске у Босни и Херцеговини пуковника Божу Вукасовића.

4.2.2. Реализоване активности у мјесецу фебруару

Од реализованих активности у Канцеларији војног повјереника током мјесеца фебруара могу се издвојити следеће:

- 04. 02. 2014. – Чланови Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ и војни повјереник одржали радни састанак са члановима војнодипломатског кора акредитованих у Босни и Херцеговини. Акредитовани представници војнодипломатског кора из седамнаест земаља исказали су интерес за бројна питања из надлежности ове комисије и војног повјереника;
- 20. 02. 2014. – војни повјереник заједно са чланом Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ господином Беризом Белкићем учествовао у раду конференције о годишњој анализи противминских акција за 2013. годину, у Оперативној команди Оружаних снага БиХ;
- 27. 02. 2014. – присуство на скупу о годишњој анализи о стању персонала за 2013. годину, који је организовао Сектор за персонал Министарства одбране БиХ;
- 28. 02. 2014. - Представници Канцеларије учествовали на рочишту за главну расправу на Суду БиХ, на захтјев ПВЈ, а у својству посматрача. Ради се о спору који је пред Судом БиХ покренуо припадник Оружаних снага БиХ тужбом против дискриминације и немогућности унапређења.

4.2.3. Реализоване активности у мјесецу марту

Од реализованих активности у Канцеларији војног повјереника током мјесеца марта могу се издвојити следеће:

- 03. 03. 2014. – присуство конференцији о теми „Стереотипи и равноправност полова у БиХ“, у организацији Агенције за равноправност полова у БиХ;

- 05. 03. 2014. - војни повјереник примио у посјету предсједника Одбора за људска, мањинска права и равноправност полова Народне скупштине Републике Србије и члана Сталне делегације Народне скупштине Републике Србије при Парламентарној скупштини Организације за европску безбједност и сарадњу (ОЕБС) Меху Омеровића;
- 06. 03. 2014. – војни повјереник примио у радну посјету представнице Институције омбудсмена у БиХ, када је разговарано о заједничком раду на два предмета припадника Оружаних снага БиХ сложеног садржаја и комплексних истражних радњи. Договорени су правци заједничког поступања у предметима с циљем заштите основних људских права припадника Оружаних снага БиХ;
- 07. 03. 2014. – на захтјев и позив отпуштених припадника Оружаних снага БиХ, војни повјереник узео учешће на састанку који су организовали отпуштени војници са представницима Министарства одбране БиХ. Том приликом војни повјереник је укратко изложио обим и начин свог дјеловања у току спровођења процеса интерног конкурса, те нагласио на обавезу поштовања основних људских права, у које спада и право на коришћење правног лијека;
- 14. 03. 2014. – састанак војног повјереника са шефом Мисије ОЕБС-а у БиХ амбасадором Флечером Бартоном и замјеником директора Одјела за безбједносну сарадњу Мисије ОЕБС-а у БиХ Џоном Мартином;
- 18, 19. и 20. 03. 2014. - војни повјереник присуствовао на 85. Rose-Roth семинару, који је одржан у организацији Парламентарне скупштине НАТО-а и у сарадњи са Парламентарном скупштином Босне и Херцеговине, с циљем промовисања јачања безбједности, политичке и економске стабилности и реформи у земљама Југоисточне Европе на њиховом путу ка европским и евроатлантским интеграцијама;
- 25. 03. 2014. - војни повјереник разговарао са петочланим тимом НАТО-а из Брисела, с циљем процјене стања интегритета и активности на превенцији корупције у одбрамбеном сектору, те идентификовања јаких и слабих страна и предлагања активности за унапређење стања у овој области.

4.2.4. Реализоване активности у мјесецу априлу

Од реализованих активности у Канцеларији војног повјереника током мјесеца априла могу се издвојити сљедеће:

- 01.04.2014. – представник Канцеларије војног повјереника учествовао на састанку у Министарству иностраних послова БиХ с циљем пружања информација о раду Канцеларије у протеклој години те стању људских права припадника Оружаних снага БиХ, који подаци ће бити сажети у Информацији коју ово Министарство доставља Представништву, Мисији ОЕБС-а, о поштовању Кодекса о војнополитичким апскетима безбједности;
- 08.04.2014. – војни повјереник присуствовао обиљежавању девете годишњице оснивања 1. пјешадијске (гардијске) пуковније Оружаних снага БиХ, одржане у касарни „Јосип Каримовић – Грабо“ у Жепчу;
- 14.04.2014. – Присуство војног повјереника на испраћају 8. ротације Оружаних снага БиХ у Авганистан, у операцијама подршке миру, одржаном у Чапљини, касарна „Божан Шимовић“;
- 15. 04.2014. – војни повјереник присуствовао церемонији свечаног обиљежавања 9. годишњице 2. пјешадијског (ренцерског) пука Оружаних снага БиХ, касарна „Адил Беших“ у Бихаћу;

- 16.04.2014. - обављена ненајављена посјета касарни "Жарко Згоњанин" у Приједору, гдје је смјештена 2. пјешадијска чета 1. пјешадијског батаљона, 6. пјешадијске бригаде Оружаних снага БиХ.

4.2.5. Реализоване активности у мјесецу мају

Од реализованих активности у Канцеларији војног повјереника током мјесеца маја могу се издвојити следеће:

- 07. 05. 2014. - Заједничка комисија за одбрану и безбједност БиХ и војни повјереник одржали су састанак са новоименованим командантом Оперативне команде ЕУФОР-а генералом Едрианом Бредшоуом, и командантом ЕУФОР-а у БиХ генерал-мајором Дитером Хајдекером.
- 15. и 16. 05. 2014. - организована и реализована радионица у Међугорју.

4.2.6. Реализоване активности у мјесецу јуну

Од реализованих активности у Канцеларији војног повјереника током мјесеца јуна могу се издвојити следеће:

- 25. 06. 2014. - војни повјереник присуствовао церемонији смјене командата у Штабу НАТО-а у Сарајеву између одлазећег бригадног генерала Мерлеа Д. Харта и долазећег бригадног генерала Кристофера Ј. Петија.
- 28. 06. 2014. - војни повјереник присуствовао церемонији обиљежавања крсне славе 3. пјешадијског (Република Српска) пука у Оружаним снагама БиХ у Вишеграду.

4.2.7. Реализоване активности у мјесецу јулу

Од реализованих активности у Канцеларији војног повјереника током мјесеца јула може се издвојити следеће:

- **03. 07. 2014.** - регионални радни састанак заједничких комисија за административне послове – Финансијска аутономија

4.2.8. Реализоване активности у мјесецу септембру

Од реализованих активности у Канцеларији војног повјереника током мјесеца септембра могу се издвојити следеће:

- 12. 09. 2014. - војна вјежба „Динамични одговор“ одржана на Мањачи - Бања Лука
- 18. 09. 2014. - посјета Команди подршке и Команди за управљање персоналом
- 19. 09. 2014. - посјета 6. пјешадијској бригади Оружаних снага Босне и Херцеговине, складишту МиМЕС-а Крчмарице и 3. пјешадијском пуку.

4.2.9. Реализоване активности у мјесецу октобру

Од реализованих активности у Канцеларији војног повјереника током мјесеца октобра могу се издвојити следеће:

- 09. 10. 2014. - посјета КОИД-у, Травник.
- 27, 28. и 29. 10. 2014. - учешће на 6. међународној конференцији институција омбудсмана за оружане снаге у Женеви, која је тематски била посвећена питању угледа и статуса оружаних снага у друштву, могућностима унапређења сарадње

између оружаних снага и институције омбудсмена, као и улози друштвених мрежа и медија у презентовању стања у оружаним снагама и праћењу активности војних омбудсмена.

Током конференције чији је домаћин био Женевски центар за контролу оружаних снага (DCAF), војни повјерник обратио се учесницима, наглашавајући у свом говору примјере позитивних пракси у раду Канцеларије парламентарног војног повјерника БиХ.

4.2.10. Реализоване активности у мјесецу новембру

Од реализованих активности у Канцеларији војног повјерника током мјесеца новембра могу се издвојити сљедеће:

- 07. 11. 2014. – војни повјерник присуствовао семинару који је, у организацији Директората НАТО-а за сарадњу, интеграцију и партнерство и Парламентарне скупштине НАТО-а (ГОПАК - building integrity) одржана у Бечу.
Војни повјерник обратио се учесницима семинара и том приликом презентовао позитивне праксе у свом раду када је у питању изградња интегритета и одговорности у заштити људских права у сектору одбране у БиХ.
- 11. 11. 2014. - састанак са представницима Мисије ОЕБС-а у БиХ.
- 12. 11. 2014. - војни повјерник примио делегацију Комисије за Савезну војску Парламента Републике Аустрије, коју је предводио предједавајући те комисије Антон Гал.
- 19. 11. 2014. - учешће на округлом столу о теми "Борба против расне дискриминације и нетолеранције у Босни и Херцеговини" у организацији ЕCRI-ја (Европска комисија против расизма и нетолеранције Савјета Европе) и Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине.
- 17. и 18. 11. 2014. - учешће представника Канцеларије, као члана Координационог тима Савјета министара за примјену ОЕБС/УН безбједносних обавеза у БиХ, у радионици који је организовала Мисија ОЕБС-а у БиХ,
- 20. 11. 2014. - учешће у раду 7. прегледне конференције о поштовању ОЕБС/УН безбједносних обавеза БиХ у организацији Мисије ОЕБС-а у БиХ и УНДП-ја.

4.2.11. Реализоване активности у мјесецу децембру

Од реализованих активности у Канцеларији војног повјерника током мјесеца децембра могу се издвојити сљедеће:

- 01. 12. 2014. – војни повјерник присуствовао обиљежавању дана Оружаних снага БиХ,
10. и 11. 12. 2014. - посјета командама и јединицама 4. пјешадијске бригаде - Ливач, Чапљина и Билећа
- 22. 12. 2014. - ненајављена посјета 3. батаљону 6. пјешадијске бригаде у Орашју
- 26. 12. 2014. - Чапљина, испраћај 8. ротације у Авганистан (4. пјешадијске бригаде).

ПАРЛАМЕНТАРНИ
ВОЈНИ ПОВЈЕРНИК
Бошко Шиљековић